

Հավելված N 2
ՀՀ կառավարության 2025 թվականի
հուլիսի 31-ի N 1068-Լ որոշման

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԱՐՏԱՀԱՆՄԱՆ ԽԹԱՆՄԱՆ 2025-2030 ԹՎԱԿԱՆՆԵՐԻ ՌԱԶՄԱՎԱՐԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐԻ ԿԱՏԱՐՈՒՄՆ ԱՊԱՀՈՎՈՂ
ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ

*Սույն հավելվածով նախատեսված միջոցառումները դիտարկվելու են ռազմավարությամբ հաղակեցված ժամանակահատվածի համար, և վերջինների ֆինանսավորման հարցը կքննարկվի յուրաքանչյուր տարվա բյուջեմասշտաբի գործընթացի շրջանակներում՝ հաշվի առնելով ինչպես միջոցառումների առաջնահերթությունները, այնպես էլ օրենքով չարգելված այլ աղբյուրները և հարկաբյուջեմասշտաբի սահմանափակումները:

**Հայաստանի Հանրապետության արտահանման խթանման 2025-2030 թվականների ռազմավարական ծրագրի մշտադիտարկման թիրախային ցուցանիշները ներկայացված են սույն հավելվածի Աղյուսակ 1-ով

Դասակարգիչ	Ծրագիր/միջոցառում	Նշումներ ծրագրի/միջոցառման մասին	Պատասխանատու մարմին	Ժամանակացույց						Ֆինանսավորում, ՀՀ դրամ					
				2025	2026	2027	2028	2029	2030	2025	2026	2027	2028	2029	2030
V	Արտահանման վրա հիմնված փոքրահասկան աճի խթանման միջոցով նպաստել երկրի քանկության բարեկեցության աճին և փոքրատնտեսության կայուն զարգացմանը:									1,065,100,000	1,535,800,000	6,549,000,000	12,375,800,000	38,333,900,000	38,816,100,000
Հիմնայուն 1	Արտահանմանը նպաստող մրցունակ միջավայրի ապահովում									110,800,000	313,060,000	443,650,000	489,590,000	697,620,000	820,420,000
P.1.1	Արտահանման նկատմամբ «համակառավարական» (whole-of the government) մոտեցում									110,800,000	90,000,000	13,000,000	13,000,000	13,000,000	13,000,000
M1.1.1	Ձևավորել Արտահանման խորհուրդ, որը պատասխանատու է արտահանման ռազմավարության իրականացման մշտադիտարկման ու գնահատման, տարբեր ոլորտների ռազմավարությունների հետ համապատասխանեցման և ռազմավարության իրականացման հետ կապված խնդիրների լուծման համար	Հաշվի առնելով, որ արտահանման ռազմավարության իրականացումը պահանջում է տարբեր պետական կառույցների համակարգում, պետք է ստեղծվի վարչապետին կից Արտահանման խորհուրդ: Նման խորհրդի օրինակ է Ժողովրդագրական իրավիճակի բարելավման խորհուրդը, որը ձևավորվել է ՀՀ վարչապետի 2019 թվականի ապրիլի 4-ի 347-Ս որոշման համաձայն (տես՝ https://www.e-gov.am/decrees/item/20034/): Արտահանման խորհուրդը ղեկավարելու է ՀՀ վարչապետը կամ փոխվարչապետներից մեկը: Խորհրդում ընդգրկվելու են Էկոնոմիկայի, Արտաքին գործերի, Բարձր տեխնոլոգիական արդյունաբերության, Կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարները, Պետական եկամուտների կոմիտեի նախագահը և բարձրաստիճան այլ պաշտոնյաներ: Քարտուղարությունն իրականացնելու է ՀՀ Էկոնոմիկայի նախարարությունը: Արտահանման խորհրդի գործառնությունները ներառելու են ռազմավարական ծրագրի իրականացման առաջընթացի մշտադիտարկումն ու գնահատումը և ռազմավարության իրականացման հետ կապված խնդիրների լուծումը:	Էկոնոմիկայի նախարարություն							0	0	0	0	0	0

ML1.2	Ձևավորել Արտահանման խորհրդակցական խումբ (Export advisory board) մասնավոր շահակիցների և գործարար միությունների մասնակցությունն ապահովելու համար	Արտահանման ռազմավարության հաջող իրականացման համար կարևորվում է մասնավոր շահակիցների ներգրավվածությունը: Սույն միջոցառման նպատակն է ստեղծել Արտահանման խորհրդակցական խումբ, որի նպատակն է ներկայացնել և քննարկել փաստաին առաջարկություններ: Խմբում կարող են ներգրավվել առաջատար արտահանողներ, փորձագետներ և գործարար միությունների ներկայացուցիչներ: Այս խորհուրդը գործելու է որպես մասնագիտացված մարմին՝ կազմված, օրինակ՝ լավագույն 5 արտահանողներից, փորձագետներից, բիզնես ասոցիացիաներից և այլն: Խորհրդակցական խումբը կարող է բաղկացած լինել 13 անդամից՝ փոխվարչապետի նախագահությամբ. Էլեոնտմիկայի նախարարությունն ապահովելու է քարտուղարությունը: Խորհրդակցական խումբը ներգրավվելու է քարձր մակարդակի որոշումների կայացման գործում. նրա առաջնային դերը ենթադրելու է արտահանման հետ կապված հարցերի վերաբերյալ քարձր մակարդակի խորհրդատվության և ուղղորդման տրամադրում՝ ապահովելով, որ Արտահանման խորհրդի որոշումների կայացման գործընթացում որոշում կայացնողներն իրազեկված լինեն տարբեր հեռանկարների և շուկայի մասին նորությունների, նոր մարտահրավերների և ռազմավարության իրականացման ազդեցության մասին: Վերահսկելով արտահանման քաղաքականության և ռազմավարությունների իրականացումը՝ Խորհրդակցական մարմինն օգնելու է դրանք համապատասխանեցնել ալելի լայն պետական տնտեսական նպատակների՝ միաժամանակ վերահսկելով կատարողականի ցուցանիշները, գնահատելով դիսկերը և առաջարկելով անհրաժեշտ ճշգրտումներ:	Էլեոնտմիկայի նախարարություն								0	0	0	0	0	0
ML1.3	Ներդնել համապատասխան վիճակագրության հավաքագրման համակարգ՝ ծառայությունների արտահանումը հաշվարկելու համար	Այս միջոցառման իրականացման արդյունքում կստեղծվի գործիքակազմ՝ ծառայությունների արտահանման տվյալներն արդյունավետ կերպով չափելու ու օգտագործելու համար: Այն կարող է ոչ միայն բարելավել տնտեսական հաշվետվողականության ճշգրտությունը, այլև մեծացնել ծառայությունների ոլորտի իրազեկ քաղաքականություն մշակելու կարողությունը: Նման հավաքագրման համակարգի ստեղծումն ու ներդրումը պահանջում է շարունակական և մասնագիտացված ջանքեր՝ ապահովելու թե՛ ճշգրտությունը, թե՛ արդյունավետությունը: Հայաստանի հետ համադրելի երկրներում կան լավագույն փորձի օրինակներ, որոնք կարող են արժեքավոր տեղեկատվություն տրամադրել այս հավաքագրման համակարգի ստեղծման համար:	Վիճակագրական կոմիտե, Պետական եկամուտների կոմիտե, Էլեոնտմիկայի նախարարություն, Բարձր տեխնոլոգիական արդյունաբերության նախարարություն, Ջրուաշրջության կոմիտե							76,800,000	72,000,000	0	0	0	0	0
ML1.4	Իրականացնել տարեկան հարցում արտահանողների և լոգիստիկ կազմակերպությունների շրջանում	Այս միջոցառման իրականացման արդյունքում կստեղծվի գործիքակազմ՝ ծառայությունների արտահանման տվյալներն արդյունավետ կերպով չափելու ու օգտագործելու համար: Այն կարող է ոչ միայն բարելավել տնտեսական հաշվետվողականության ճշգրտությունը, այլև մեծացնել ծառայությունների ոլորտի իրազեկ քաղաքականություն մշակելու կարողությունը: Նման հավաքագրման համակարգի ստեղծումն ու ներդրումը պահանջում է շարունակական և մասնագիտացված ջանքեր՝ ապահովելու թե՛ ճշգրտությունը, թե՛ արդյունավետությունը: Հայաստանի հետ համադրելի երկրներում կան լավագույն փորձի օրինակներ, որոնք կարող են արժեքավոր տեղեկատվություն տրամադրել այս հավաքագրման համակարգի ստեղծման համար: Արտահանող ընկերությունների շրջանում պետք է անցկացվի տարեկան կանոնավոր հարցում: Նման հարցումների օրինակներ են՝ Միջազգային առևտրի վարչության տարեկան հարցումը (Մեծ Բրիտանիա) (տես https://www.gov.uk/government/publications/departement-for-international-trade-annual-report-and-accounts), Առևտրի հանձնակատարի ծառայության հաճախորդների գոհմանության հարցումը (Կանադա): Այս հարցման մեթոդաբանությունը պետք է մշակվի՝ ուսումնասիրելով միջազգային լավագույն փորձը:	Էլեոնտմիկայի նախարարություն							34,000,000	18,000,000	13,000,000	13,000,000	13,000,000	13,000,000	13,000,000
P1.2	Միջազգային առևտրային հարաբերություններ և համաձայնագրեր									0	92,250,000	229,270,000	169,090,000	180,360,000	195,080,000	

MI.2.1	Մշակել և ԵԱՏՄ խորհրդյին ներկայացնել 'որ երկրների հետ բազմակողմ ազատ առևտրի համաձայնագրերի առաջարկներ	Ներկայիս աշխարհաքաղաքական համատեքստում, որտեղ առևտրային հարաբերությունները գնալով ավելի բարդ են դառնում	Էկոնոմիկայի նախարարություն, Արտաքին գործերի նախարարություն							0	0	0	0	21,830,000	33,390,000
MI.2.2	Սկսել բանակցություններ Առևտրի և Ներդրումների վերաբերյալ երկկողմ համաձայնագրերի շուրջ՝ ԵԱՏՄ շրջանակներում ստանալու հատուկ կամ ճկուն կարգավիճակ՝ ընդգծելով դրա յուրահատուկ տնտեսական կարիքներն ու հնարավոր օգուտներն ինչպես Հայաստանի, այնպես էլ ԵԱՏՄ-ի համար	Հիմք ընդունելով թիրախային շուկաները, որոնք բացահայտվել են վերլուծության արդյունքում, երկկողմ համաձայնագրերի համար դիտարկելի են հետևյալ շուկաները. Տարածաշրջանային երկրներ- Իրան, Վրաստան, Թուրքիա Եվրասիական տնտեսական միություն (ԵԱՏՄ) Ծոցի երկրներ Եվրոպական տնտեսական տարածք (ԵԱՄ) և Հվեյցարիա Հունկոզ Ճապոնիա ԱՄՆ, Իսրայել Միեզգալոր Կորեայի Հանրապետություն Միացյալ Թագավորություն	Էկոնոմիկայի նախարարություն, Արտաքին գործերի նախարարություն							0	0	92,640,000	59,430,000	26,830,000	27,360,000
MI.2.3	Դյուրացնել առևտուրը մեծ ներուժ ունեցող տնտեսությունների հետ, ինչպիսիք են Ծոցի երկրները, Ճապոնիան և Կորեան՝ կենտրոնանալով այն ոլորտների վրա, որտեղ Հայաստանն ունի համեմատական առավելություն	Վարել բանակցություններ առևտրի դյուրացման միջոցառումների շուրջ մեծ ներուժ ունեցող տնտեսությունների հետ: Բազմակողմ ազատ առևտրի համաձայնագրերի բարդությունից խուսափելու համար անհրաժեշտ է դիտարկել երկկողմ քննարկումները, որոնք հավասարակշռում են ազգային շահերը տարածաշրջանային պարտավորությունների հետ (օրինակ՝ ԵԱՏՄ)՝ դիվանագիտական ջանքերի միջոցով: Տրված չափման համար պետք է հաշվի առնվեն նշված 25 առաջնային ապրանքները և այդ ապրանքների համար նշված հնարավոր արտահանման շուկաները:	Էկոնոմիկայի նախարարություն, Արտաքին գործերի նախարարություն							0	92,250,000	82,150,000	66,270,000	60,620,000	61,830,000
MI.2.4	Անցկացնել երկկողմ քննարկումներ ԵԱՏՄ այլ անդամ երկրների հետ՝ հատուկ Համապարփակ և ընդլայնված գործընկերության համաձայնագրերի իրականացման հարցում աջակցություն ստանալու նպատակով՝ ԵԱՏՄ-ին անդամակցության լծակն օգտագործելով ապահովելու տարածաշրջանային համագործակցությունը և ինտեգրման ամրապնդումը	Տվյալ միջոցառման համար պետք է հաշվի առնել բացահայտված 25 առանցքային ապրանքները և տվյալ ապրանքների համար բացահայտված արտահանման հավանական շուկաները:	Էկոնոմիկայի նախարարություն, Արտաքին գործերի նախարարություն							0	0	0	0	39,250,000	40,040,000
MI.2.5	Անցկացնել երկկողմ քննարկումներ այլ միջազգային բազմակողմ կազմակերպությունների հետ (ԱՀԿ, ԱՊՀ)՝ առկա խնդիրների արդյունավետ հասցեացումն և գործընթացների լավարկման նպատակով	Հաշվի առնելով ԵԱՏՄ-ի հետ աշխատանքի և բանակցությունների նշանակությունը Հայաստանի արտահանման ռազմավարական նպատակների արդյունավետ իրականացման ապահովման գործում՝ կարևոր է համակարգված կերպով անդրադառնալ ԵԱՏՄ-ի հետ կապված հարցերին: Նշվածը ներառում է թե՛ ԵԱՏՄ-ում Հայաստանի ներկայացուցչության շրջանակը, թե՛ ներգրավված համապատասխան մարմինների (Էկոնոմիկայի նախարարության համապատասխան ստորաբաժանում) գործունեությունը:	Էկոնոմիկայի նախարարություն, Արտաքին գործերի նախարարություն							0	0	54,480,000	43,390,000	31,830,000	32,460,000
PI.3	Կանոնակարգերի և վարչարարության բարելավում									0	130,810,000	201,380,000	307,500,000	504,260,000	612,340,000
MI.3.1	Իրականացնել արտահանման գործընթացների մանրամասն պարբերական գնահատում՝ բացահայտելու և նվազեցնելու վարչարարական խոչընդոտները	Ձևավորել զգայուն ապրանքների յուրահատուկ րնութագրերը հաշվի առնող կարգավորման ավելի հուսալի շրջանակ և արտահանման հսկողության	Էկոնոմիկայի նախարարություն							0	130,810,000	101,380,000	35,360,000	33,340,000	34,010,000

M1.3.2	ՀՀ-ԵՄ գործընկերության խորացման համատեքստում մշակել և բանակցել Գործընկերության նոր օրակարգ փաստաթուղթում արտաքին առևտրի ոլորտում Հայաստանի համար առավել բարենպաստ պայմաններ ենթադրող առաջարկներ	ՀՀ-ԵՄ գործընկերության խորացման համատեքստում ներկայումս բանակցության փուլում է գտնվում Գործընկերության նոր օրակարգ փաստաթուղթը, որն ուղղված է ՀՀ-ԵՄ տնտեսական և արտաքին հարաբերությունների լայն շրջանակի ձևավորմանը: Գործընկերության նոր օրակարգ փաստաթղթի՝ առևտրին առնչվող հատվածները համահունչ են Համապարփակ և ընդլայնված գործընկերության համաձայնագրում ներառված դրույթներին: Առևտրի ոլորտում առավել լայն համագործակցությունը ենթադրում է ազատ առևտրի գոտու ստեղծում, որը հանդիսանում է համագործակցության այլ՝ ասոցացման ձևաչափ:	Արտաքին գործերի նախարարություն, Էկոնոմիկայի նախարարություն, Վարչապետի աշխատակազմ (Փոխվարչապետի գրասենյակ)								0	0	0	152,140,000	144,270,000	118,720,000
M1.3.3	Իրականացնել առանցքային ապրանքների արտադրության, պիտակավորման և արտահանման ավելի արդյունավետ վերահսկողություն համապարփակ համակարգի ներդրման միջոցով, որը ներառում է նշված գործընթացներում որակի անհրաժեշտ չափանիշներին ու կարգավորող պահանջներին համապատասխանության ապահովման ընթացակարգերը և բիզնես գործընթացները	Այս միջոցառման նպատակն է մշակել և ստեղծել համապարփակ համակարգ, որը երաշխավորում է, որ Հայաստանից արտահանվող ապրանքները լիովին համապատասխանում են անհրաժեշտ որակի չափանիշներին ու կարգավորող պահանջներին: Այս ստանդարտների պահպանումն ապահովելու պատասխանատվությունը կրում են ոչ միայն հայկական ապրանքներ ներկրողները, այլ նաև Հայաստանը՝ որպես արտահանող երկիր: Հայկական արտահանման որակի և կանոնակարգման հետ կապված խնդիրների լուծումը շատ կարևոր է, քանի որ այս ստանդարտներին չհամապատասխանելը կարող է հանգեցնել լուրջ հեղինակության ռիսկերի, ինչպես նաև Հայաստանի համար համաշխարհային շուկայում այլ հետևանքների: Այս նախաձեռնությունն ուղղված է երաշխավորելու, որ հայկական արտադրանքը թավաբարում է հիմնական առաջնաներթ արտահանման շուկաների խիստ պահանջներին՝ դրանով իսկ նպաստելով շուկայի արդյունավետ ենթափանցմանը և պահպանելով Հայաստանի մրցակցային առավելությունն այս երկրներում:	Պետական եկամուտների կոմիտե, Էկոնոմիկայի նախարարություն								0	0	100,000,000	120,000,000	100,000,000	80,000,000
M1.3.4	Ներդնել հետազոնելության միջոցներ, ինչպիսիք են յուրահատուկ նույնացուցիչները կամ QR կոդերը, որոնք կարող են թույլ տալ սպառողներին և կարգավորող մարմիններին հետևել յուրաքանչյուր միավոր ապրանքի ծագմանն ու արտադրության գործընթացին		Պետական եկամուտների կոմիտե, Էկոնոմիկայի նախարարություն								0	0	0	0	126,650,000	129,610,000
M1.3.5	Ձևավորել զգայուն ապրանքների յուրահատուկ բնութագրերը հաշվի առնող կարգավորման ավելի հուսալի շրջանակ և արտահանման հսկողության մեխանիզմներ՝ միտված ապրանքների կամ երկակի նշանակության ապրանքների արտահանման բիզնես գործընթացների բարելավմանը՝ առաջնաներթ ուղադրություն դարձնելով համապատասխանությանը, թափանցիկությանը և համագործակցությանը	Հուսալի կարգավորող շրջանակը կարող է նվազագույնի հասցնել գործառնական ընթերցումը, եթե այն լավ կազմակերպված և արդյունավետ կերպով ներդրվի: Այստեղ հիմնական գաղափարը ոչ միայն կարգավորող շրջանակի հուսալիությունն է, այլև այն, թե որքանով է այն ինտեգրված բիզնես միջավայրին: Մշակման ընթացքում, հաշվի առնելով արդյունավետությունը, հուսալի կարգավորող շրջանակը կարող է երաշխավորել հիմնական ստանդարտների համապատասխանությունը՝ առանց նվազեցնելու աշխատանքի արտադրողականությունը: Ստորև ներկայացված են դրա հետ կապված մի քանի կարևոր կետեր: Պարզություն և հասանելիություն. եթե կանոնակարգերը պարզ են, հակիրճ և հասկանալի, ձեռնարկությունների համար ավելի հեշտ կլինի հասկանալի և հետևել դրանց: Սա նվազեցնում է բարդ իրավական ձևակերպումները վերծանելու համար ծախսված ժամանակը և թույլ է տալիս դրանք ավելի արագ ներդնել առօրյա գործունեության մեջ: Արդյունավետ գործընթացներ. համակարգը, որը ներառում է օպտիմալացված գործընթացներ, ինչպիսիք են էլեկտրոնային գրանցման և ավտոմատացված հաշվետվությունների համակարգերը, կարող է զգալիորեն կրճատել համապատասխանությունն ապահովելու համար անհրաժեշտ ժամանակը: Այս արդյունավետությունը նվազագույնի է հասցնում գործարքի ծախսերը՝ միաժամանակ ապահովելով, որ բոլոր կանոնակարգերը պահպանվեն: Աջակցություն և հրահանգավորում. ձեռնարկություններին հստակ ուղղորդման, վերապատրաստման և աջակցության տրամադրումը կարող է օգնել նրանց ավելի արդյունավետ կողմնորոշվել կարգավորող դաշտում: Նման նախաձեռնողական մոտեցումը նվազեցնում է փորձությունների և սխալների, ինչպես նաև տույժերը չկատարելու պատճառով ծախսված ժամանակը: Պարբերաբար թարմացումներ և ճկունություն. համակարգը, որը պարբերաբար թարմացվում է և բավականաչափ ճկուն է բիզնեսի փոփոխվող պայմաններին հարմարվելու համար, կարող է կանխել խափառումների/իջմանումների առաջացումը: Երբ կանոնակարգերը համահունչ են տնտեսության ընթացիկ պրակտիկային, ձեռնարկությունները կարող են անխափան գործել՝ առանց անընդհատ ճշգրտումների:	Պետական եկամուտների կոմիտե, Էկոնոմիկայի նախարարություն								0	0	0	0	0	0

MI.3.6	Ներդնել զգայուն ապրանքներին արտահանման ողջ գործընթացում հետևելու և հետագծելու առաջադեմ տեխնոլոգիաներ ու ենթակառուցվածքներ, որոնք կրթարձագներն թափանցիկությունը և հաշվետվողականությունն ու ինտեգրված կլիմեն տվյալ երկրների հետ	Միջոցառումը ենթադրում է արտահանման ողջ գործընթացին հետևելու և մշտադիտարկման համապարփակ համակարգ՝ նախապատրաստման օկզբնական փուլերից մինչև ապրանքների վերջնական առաքումը: Միջոցառման նպատակն է ապահովել թափանցիկություն և հաշվետվողականություն արտահանման բոլոր փուլերում՝ դրանով իսկ պարզեցնելով գործընթացը և ապահովելով ավելի սահուն գործառնություններ ու համապատասխանություն բոլոր կանոնակարգերին: Որոշ օրինակներ, որոնք կարող են ծառայել այս նպատակին, ներկայացված են ստորև. Ռադիոհաճախականության նույնականացում (RFID), Գլոբալ տեղորոշման համակարգ (GPS), Իրերի ինտերնետ (IoT), Բլոկչեյն տեխնոլոգիա, Էլեկտրոնային տվյալների փոխանակում (EDI), Ընդլայնված հետագծման ծրագրակազմ:	Պետական եկամուտների կոմիտե, Էկոնոմիկայի նախարարություն							0	0	0	0	88,000,000	160,000,000
MI.3.7	Աֆիազման և անդամակցության սկզբունքով միանալ և համագործակցել առաջատար միջազգային ինստիտուտների և/կամ կազմակերպությունների հետ, որոնք ակտիվորեն ներգրավված են ընտրված առաջնային ապրանքների թվում առկա քվալի բորայական ապրանքների հետ կապված գործունեության մեջ	Միջոցառումը կենտրոնանում է առաջնահերթ 25 ապրանքային խմբերի հետ ամփյակատրեն կապված առաջատար միջազգային հաստատությունների և կազմակերպությունների հետ կապերի և անդամակցության վրա: Միջազգային կառույցներին անդամակցությունը ռազմավարական նպատակ ունի բարձրացնելու Հայաստանի՝ իր առաջնահերթ ապրանքների հետ կապված տեսանկյունով: Մասնակցելով այս գլոբալ հարթակներին՝ Հայաստանը բարձրացնում է իր միջազգային ճանաչումը՝ ապահովելով ավելի լայն հասանելիություն դեպի շուկա և ամրապնդելով իր ներկայությունը միջազգային շուկայում: Այս ներգրավվածությունը ոչ միայն խթանում է հայկական արտադրանքի ճանաչելիությունն ավելի լայն լսարանի համար, այլ նաև ստեղծում է արժեքավոր ցանցային ինտերակտություններ, ռազմավարական գործընկերություններ և ոլորտի մասին պատկերացումների հասանելիություն: Ավելին, այն նպաստում է Հայաստանի ջանքերին՝ ապահովելով բարենպաստ քաղաքականության և չափանիշների պաշտպանությանը, ինչը, ի վերջո, նպաստում է արտահանման աճին, ներդրումների ներգրավմանը և ընդհանուր տնտեսական զարգացմանը: Օրինակներից մի քանիսը ներառում են, քայց չեն սահմանափակվում հետևյալով. Մոլիբդենի միջազգային ասոցիացիա (IMO) Ցինկի միջազգային ասոցիացիա Մաքուր և կիրառական քիմիայի միջազգային միություն Պղնձի միջազգային ասոցիացիա	Էկոնոմիկայի նախարարություն							0	0	0	0	12,000,000	90,000,000
MI.3.8	Վերանայել Առևտրաբարդյունաբերական պալատների մասին ՀՀ օրենքը՝ ծագման հավաստագրերի արժանահավատության և համապատասխանության շարունակական ապահովման նպատակով		Էկոնոմիկայի նախարարություն							0	0	0	0	0	0
MI.3.9	Ձևավորել ծագման հավաստագրերի տրամադրման գործընթացի մշտադիտարկման համակարգ՝ դրա շարունակական բարելավման նպատակով		Էկոնոմիկայի նախարարություն												
Հիմնադրոն 2	Ենթակառուցվածքների զարգացում և լոգիստիկ հասանելիության ապահովում									349,260,000	326,676,800	3,032,761,000	7,281,115,700	15,580,126,200	12,931,371,500
P2.1	Ենթակառուցվածքների զարգացում									252,660,000	151,716,800	348,401,000	361,275,700	457,886,200	459,351,500

M2.1.1	Սահմանել հստակ նպատակներ և մշակել գործողությունների ծրագիր՝ դեպի ծով ելք չունեցող զարգացող երկրների խմբին մասնակցելու համար՝ Հայաստանի առևտրի դյուրացման և լոգիստիկ խնդիրները լուծելու նպատակով	Այս միջոցառումն ընդգրկում է դեպի ծով ելք չունեցող զարգացող երկրների խմբի շրջանակներում աշխարհագրական տեղադիրքի ու դրա հետ փոխկապակցված լոգիստիկ հնարավորությունների մասով Հայաստանի առջև ծառացած մարտահրավերների համապարփակ ակնարկի ներկայացումը, խմբի հանդիպումների ընթացքում աշխատանքի և բանակցությունների օրակարգի ձևավորումը, Հայաստանի կատարած գործունեության ու աշխատանքի վերաբերյալ զեկուցի մշակումը և այլն: Միջոցառումը նպատակ ունի արդյունավետորեն լուծել նշյալ մարտահրավերները և աշխատել համապատասխան մարմնից աջակցություն ստանալու ուղղությամբ՝ օգտագործելով այս աջակցությունը Հայաստանի տրանսպորտային ենթակառուցվածքի բարելավմանը նպաստելու համար՝ հատուկ ուշադրություն դարձնելով արտահանման կարողությունների խթանմանը:	Էկոնոմիկայի նախարարություն							0	0	59,720,000	55,570,000	36,070,000	36,790,000
M2.1.2	Բարելավել տարանցիկ երթուղիներն ու ենթակառուցվածքները և բանակցել արդար ու առավել արդյունավետ տարանցման պայմաններ՝ նպաստելով արտահանման դյուրացմանը	Այս միջոցառման նպատակն է կենտրոնանալ տարանցիկ ուղիների և ենթակառուցվածքների բարելավման վրա: Այս նպատակ ունի խրախուսել անաչատ և արդյունավետ տարանցման պայմանավորվածությունները՝ խթանելով համագործակցությունը հարևան երկրների և միջազգային գործընկերների հետ: Տվյալ միջոցառումը կարող է ներառել, քայք չսահմանափակվել հետևյալով. Թարմացնել տարանցիկ երթուղիները, նշվածը ենթադրում է ներդրումների կատարում ավելի լավ ճանապարհներում և տրանսպորտային համակարգերում: Ապահովել արդար տարանցում, այս մասով անհրաժեշտ է համոզվել, որ բոլորը հետևում են ապրանքների տեղափոխման անաչատ կանոններին: Երկկողմ և քաղմակողմ համաձայնագրեր, նշվածը ենթադրում է բանակցությունների իրականացում հարևան երկրների և միջազգային գործընկերների հետ՝ ստեղծելու կամ թարմացնելու համաձայնագրեր, որոնք ապահովում են տարանցման անաչատ և արդյունավետ կարգավորումներ: Շահերի պաշտպանության արշավներ, այս մասով անհրաժեշտ է ջանքեր գործադրել ուղղված շահերի պաշտպանությանը՝ բարձրացնելու միջազգային շահագրգիռ կողմերի իրազեկվածությունը Հայաստանի համար արդյունավետ տարանցման կարևորության մասին՝ հաշվի առնելով նրա աշխարհագրական դիրքը, խրախուսելով նրանց թայլեր ձեռնարկել և այլն:	Տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարություն							0	0	0	0	63,650,000	64,920,000
M2.1.3	Ներգրավել միջազգային զարգացման բանկերի (multilateral development banks) ներդրումային նոր ծրագրեր՝ արդյունավետ, ապահով և կայուն տարանցիկ նոր ուղիների ստեղծման համար, որոնք կապահովեն կապը Հայաստանի թե՛ ներքսում, թե՛ այլ երկրների հետ	Միջոցառումը կենտրոնանում է ֆինանսական ռեսուրսների ներգրավման վրա՝ լոգիստիկ նոր ուղիներ ստեղծելու համար, որոնք էական նշանակություն ունեն արտահանման արդյունավետությունը բարձրացնելու համար: Հիմնական գաղափարն այն է, որ այս նոր ուղիները նախատեսված են լինելու հաղորդակցությունը և հասանելիությունը բարելավելու համար՝ հեշտացնելով տարբեր շուկաներում ներկայությունն ու ներգրավումը: Սա կարող է հանգեցնել արտահանման ծավալների ավելացմանը, տնտեսական աճին, բիզնեսի ավելի մեծ ինտրավորությունների առաջացմանը և տարածաշրջանների կամ ոլորտների միջև ավելի մեծ ինտեգրմանը:	Տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարություն, Էկոնոմիկայի նախարարություն							0	0	0	0	80,000,000	110,000,000
M2.1.4	Նախաձեռնել երկկողմ բանակցություններ և կնքել համաձայնագրեր Հայաստանի և Վրաստանի միջև տարանցման ծախսերի վերացման շուրջ	Տվյալ միջոցառումով նախատեսված է պետական մակարդակում բանակցություններ Հայաստանի և Վրաստանի միջև տարանցման ծախսերի վերացման շուրջ և կնքել համապատասխան համաձայնագրեր	Էկոնոմիկայի նախարարություն, Տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարություն, Արտաքին գործերի նախարարություն							53,760,000	29,990,000	0	0	0	0
M2.1.5	Նախաձեռնել երկկողմ բանակցություններ և կնքել համաձայնագրեր Հայաստանի և Թուրքիայի միջև՝ ապահովելու հայկական ապրանքների տարանցումը Թուրքիայի տարածքով՝ ապահովելու ԵՄ-Թուրքիա մարային միությանը հասանելիությունը	Թուրքիայի և Հայաստանի սահմանը համարվում է ոչ միայն երկու երկրների, այլ նաև երկու առևտրային միությունների (ԵԱՀՄ՝ և ԵՄ) մարային սահման: Տվյալ ծրագիրը ենթադրում է բանակցությունների խորացում Հայաստանի և Թուրքիայի կառավարությունների, ինչպես նաև ԵՄ միջև՝ ապահովելու հայկական ապրանքների տարանցումը Թուրքիայի տարածքով:	Արտաքին գործերի նախարարություն, Էկոնոմիկայի նախարարություն							0	0	95,560,000	62,400,000	19,400,000	0
M2.1.6	Նախաձեռնել երկկողմ բանակցություններ և կնքել համաձայնագրեր Հայաստանի և Իրանի միջև՝ ուղղված Իրանում վառելիքի գնի տարբերության վճարման պահանջի չեղարկմանը	Տվյալ միջոցառումով նախատեսվում են պետական մակարդակով բանակցություններ Իրանի Իսլամական Հանրապետության հետ՝ փորձելով հասնել Իրանում վառելիքի գնի տարբերության վճարման պահանջի չեղարկմանը	Էկոնոմիկայի նախարարություն, Արտաքին գործերի նախարարություն, Տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարություն							0	0	0	0	0	0

M2.1.7	Իրականացնել իրագործելիության ուսումնասիրություններ՝ ուղղված բացահայտված առանցքային ապրանքների շուրջ արտահանմանն ուղղված արդյունաբերական գոտիների (արտահանման իրագործման գոտիների) ստեղծմանը		Էկոնոմիկայի նախարարություն								198,900,000	121,726,800	93,121,000	158,305,700	193,766,200	197,641,500
M2.1.8	Վարել քանակություններ միջազգային կազմակերպությունների հետ՝ խրախուսելու նրանց հիմնադրումը և գործունեությունը Հայաստանում, որը կրերի նրանց գործունեության շուրջ կենտրոնացած արտահանմանն ուղղված արդյունաբերական գոտիների ձևավորմանը		Էկոնոմիկայի նախարարություն								0	0	100,000,000	85,000,000	65,000,000	50,000,000
M2.1.9	Արդյունաբերական գոտու օպերատորին ներկայացվող պահանջների համակարգի ստեղծում	(համաձայն Զբաղվածության ռազմավարական ծրագրի)	Էկոնոմիկայի նախարարություն (Զբաղվածության ռազմավարական ծրագիր) Ֆինանսների նախարարություն													
M2.1.10	Հիմնել արտահանմանն ուղղված արդյունաբերական գոտիներ (արտահանման իրագործման գոտիներ)՝ միջազգային և տեղական կազմակերպությունների հետ համատեղ	(համաձայն Զբաղվածության ռազմավարական ծրագրի)	Էկոնոմիկայի նախարարություն (Զբաղվածության ռազմավարական ծրագիր)													
M2.1.11	Քարտեզագրել առանցքային ապրանքների արտադրության մեջ ներգրավված տեղական խոշոր կազմակերպությունները	Միջոցառումը կենտրոնացած է առաջնահերթ 25 ապրանքների վրա, որոնք բացահայտվել են համապարփակ վերլուծության միջոցով:	Էկոնոմիկայի նախարարություն								0	0	0	0	0	0
P.2.2	Բարձր ավելացված արժեք ունեցող ապրանքների արտահանման աջակցության ծրագիր										0	0	143,000,000	175,000,000	180,000,000	200,000,000
M2.2.1	Վերանայել «Տնտեսության արդիականացման» ընթացիկ ծրագիրը՝ ներառելու տարրեր խթաններ և գործիքներ, որոնք ուղղված են խրախուսելու ներդրումները նորագույն տեխնոլոգիաներում և խթանելու նորարարություն մշակույթը	«Տնտեսության արդիականացման» ընթացիկ ծրագիրը չի անդրադառնում այնպիսի կարևորագույն հարցերի, ինչպիսիք ծրագրի շրջանակներում ձեռք բերվող սարքավորումների արդիականության աստիճանը, արտադրության երկիրը, առաջնային կամ երկրորդային շուկայից գնումը, սարքավորման՝ վերջին արտադրության լինելն են: Նախատեսվում է, որ վերանայման արդյունքում տեխնոլոգիայի արդիականությունը կսահմանվի որպես չափանիշ:	Էկոնոմիկայի նախարարություն								0	0	0	0	0	0
M2.2.2	Ապահովել էլեկտրոնային առևտրի և թվային շուկաների հարթակներին հայ արտադրողների հասանելիությունը	Այս միջոցառման նպատակն է համագործակցել միջազգային առցանց առևտրի և թվային հարթակների հետ՝ աջակցելու հայ արտադրողներին վաճառել իրենց արտադրանքն ամբողջ աշխարհում անմիջապես հաճախողներին:	Էկոնոմիկայի նախարարություն								0	0	143,000,000	175,000,000	180,000,000	200,000,000
P2.3	Լոգիստիկ հասանելիություն շուկաներին										96,600,000	174,960,000	2,541,360,000	6,744,840,000	14,942,240,000	12,272,020,000

M2.3.1	Տրամադրել մասնակի աջակցություն ընկերություններին՝ Հայաստանից դեպի առանցքային թիրախային շուկաներ օդային ճանապարհով բեռնափոխադրումներ իրականացնելու համար՝ արտահանման աճին նպաստելու և տրանսպորտային մատչելիության բարելավման նպատակով: Պահանջարկի աճին զուգահեռ պետության մասնաբաժինը կնվազի:	Թիրախները հաշվարկելու համար օգտագործվել է հետևյալ տրամաբանությունը: Ծոցի արարական երկրներ - քնդիանուր 2 ուղղություն մինչև 2030 թվականը - սկսած 2027 թվականից - 2027-2028 թվականներին՝ շարաթական չվերթների 1-անգամյա և 2029-2030 թվականներին՝ 2-անգամյա պարբերականություն: Եվրոպական տնտեսական գոտի և Շվեյցարիա - քնդիանուր 4 ուղղություն մինչև 2030 թվականը - սկսած 2026 թվականից - 2026-2028 թվականներին՝ շարաթական չվերթների 1-անգամյա և 2029-2030 թվականներին՝ 2-անգամյա պարբերականություն: Հոնկոնգ-քնդիանուր 1 ուղղություն մինչև 2030 թվականը - սկսած 2029 թվականից - հաճախականությունը շարաթական 0.5 անգամ (երկու շաբաթը մեկ անգամ) ԱՄՆ - քնդիանուր 1 ուղղություն մինչև 2030 թվականը - սկսած 2027 թվականից - 2027 թվականին շարաթական թոփքների 0.5 անգամ պարբերականություն (երկու շաբաթը մեկ անգամ), հետագա տարիներին շարաթական 1-անգամյա պարբերականություն Մեծ Բրիտանիա - քնդիանուր 1 ուղղություն մինչև 2030 թվականը - սկսած 2030 թվականից - հաճախականությունը շարաթական 0.5 անգամ (երկու շաբաթը մեկ անգամ)	Տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարություն							0	0	2,190,240,000	6,489,600,000	14,277,120,000	11,072,880,000
M2.3.2	Աջակցել թիրախային շուկաներում պահեստների, պահեստային հարերի ձևավորմանը մատակարարման պայմանագրերի կնքման միջոցով՝ արտահանման գործընթացն արդիականացնելու և արտահանման ռիսկերսֆիկացիան խթանելու համար	Թիրախային շուկաներում պահեստները կարող են հեշտացնել փաթեթավորման, պիտակավորման և այլ, ավելացված արժեք ստեղծող ծառայությունների գործընթացները՝ դրանով իսկ նվազեցնելով տրանսպորտային ծախսերը և բարձրացնելով արդյունավետությունը: Պահեստների քնդիանուր թիվը բաշխվում է M. 2.3.2 և M. 2.3.5 միջոցառումների միջև: Ինդուրում ենք նկատի ունենալ, որ պահեստների քնդիանուր թիվը մինչև 2030 թվականը բաշխվել է նպատակային շուկաներում հետևյալ կերպ. Պարսից ծոցի երկրներ x1 Եվրոպական տնտեսական գոտի և Շվեյցարիա x3 ԱՄՆ x2 Միջին Արևելքի տարածաշրջանի երկրների մասով, կարող է առավել արդյունավետ լինել ստեղծել շահագրգիռ մասնավոր ընկերությունների մասնակցությամբ կոնսորցիումային հիմունքներով տարածաշրջանային հաբեր, որոնք կոնսենս պահեստային տարածքներ և սպասարկող անձնակազմ: Հաշվի առնելով ՀՀ և տարածաշրջանի երկրների առևտրատնտեսական ցուցանիշները առավել նպաստավոր կարող է լինել նաև տարածաշրջանային հաբեր հիմնել Արաբական Միացյալ Էմիրություններում (Աբու Դաբի կամ Դուբայ) և Իրաքյան Գուրդիստանում (Էրբիլ), որոնք միևնույն ժամանակ կսպասարկեն հարևան շրջանները կամ երկրները:	Էկոնոմիկայի նախարարություն							0	0	0	0	422,150,000	861,190,000
M2.3.3	Իրականացնել իրագործելիության հետազոտություն Զվարթնոց և Շիրակ օդանավակայանների համար՝ Հայաստանը հիմնական շուկաների միջև բեռնափոխադրումների տարանցիկ հանգույց դարձնելու հնարավորության ուսումնասիրության ու համաշխարհային առևտրային լոգիստիկայում Հայաստանն առանցքային դերակատար դարձնելու պայմանների ստեղծման նպատակով	Նշյալ հետազոտությունը կարևոր քայլ է ծրագրի գործնականության և կենսունակության գնահատման համար: Այն գնահատում է տարբեր գործոններ, ինչպիսիք են շուկայի պահանջարկը, ֆինանսական հետևանքները, կարգավորող դաշտի համապատասխանությունը և տեխնիկական պահանջները: Առանց այս խորը վերլուծության ղվվար կլինի հասկանալ, թե արդյոք նախագիծը իրագործելի է և ուսգնավարական առումով հիմնավորված: Իրագործելիության ուսումնասիրությունն օգնում է բացահայտել հնարավոր ռիսկերը, հաշվարկել ծախսերը և օգուտները՝ նպաստելով, որ հանգույց կառուցելու որոշումը լինի հիմնավորված, հաշվի առնի ծրագրի հնարավոր մարտահրավերները և հիմնվի հնարավորությունների խորքային պատկերացման վրա:	Տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարություն							0	117,000,000	117,000,000	0	0	0
M2.3.4	Մշակել դեպի ընտրված շուկաներ ծախսարդյունավետ և հուսալի լոգիստիկ երթուղիներ՝ հաշվի առնելով այդ շուկաների համար ընտրված ապրանքների առանձնատեսությունները	Օրինակ՝ Հայաստանից Իրանի տարածքով դեպի Իրաք ապրանքների արտահանման երթուղիների հստակեցման ուղղությամբ աշխատանքների իրականացում՝ ընթացակարգերի պարզեցման, թիրախային ապրանքային խմբերի նոյնականացման մասով: Հաշվի առնելով՝ Հայաստան-Իրան-Իրաք եռախորմ ձևաչափով տնտեսական և լոգիստիկ համագործակցության սկզբնավորման ուղղությամբ արդեն իսկ տարված աշխատանքները՝ Հայաստանի, Իրաքի և Իրանի ԱԳ-նախարարությունների համապատասխան տարածքային վարչությունների կողմից:	Էկոնոմիկայի նախարարություն							96,600,000	57,960,000	51,520,000	19,320,000	15,000,000	15,000,000

M2.3.5	Տրամադրել ԱՀԿ-ի պահանջներին համապատասխան աջակցություն արտահանման վտահելի օպերատորներին՝ ընտրված շուկաներում լոգիստիկ կենտրոններ (պահեստներ և տեղաբաշխման կենտրոններ), առևտրային տներ ձևավորելու համար՝ հիմք ընդունելով նրանց կողմից ներկայացված մանրամասն գործարար ծրագիրը	Մույն միջոցառումը կարող է ներառել հետևյալը. Արտահանման ֆիրմայային շուկաների բացահայտում և ընտրություն, որտեղ կստեղծվեն կամ կօգտագործվեն լոգիստիկ կենտրոններ: Նշվածի համար դիտարկվում են հետազոտության շրջանակներում բացահայտված ֆիրմայային շուկաները: Արտահանման վտահելի օպերատորների բացահայտում, որոնք ունեն հեղինակություն և կարող են արդյունավետ կերպով օգտագործել լոգիստիկ կենտրոններն ընտրված շուկաներում: Ընտրված արտահանման օպերատորներից պահանջել ներկայացնել մանրամասն գործարար ծրագիր՝ ընտրված շուկաներում լոգիստիկ կենտրոններ (պահեստներ և տեղաբաշխման կենտրոններ) ստեղծելու կամ օգտագործելու համար: Գնահատել ներկայացված գործարար ծրագիրը, դրանց համապատասխանությունը ներկայացվող չափանիշներին և հաստատել: Գնահեստների ընդհանուր թիվը բաշխվում է M. 2.3.2 և M. 2.3.5 միջոցառումների միջև: Գնահեստների ընդհանուր թիվը մինչև 2030 թվականը բաշխվել է նպատակային շուկաներում հետևյալ կերպ. Ծոցի երկրներ -1; Եվրոպական տնտեսական գոտի և Շվեյցարիա -3; ԱՄՆ-2	Ներդրումների աջակցման կենտրոն							0	0	121,730,000	149,000,000	177,310,000	206,690,000
M2.3.6	Մուտքարկել ԱՀԿ-ի պահանջներին համապատասխան աջակցություն՝ ընտրված շուկաներում առևտրի տներ ձևավորելու համար: Մասնավորապես, այս միջոցառումը ենթադրում է տրամադրել 30% սուբսիդավորում ընտրված շուկաներում առևտրի տների շահագործման առաջին տարվա ընթացքում գործառնական ծախսերը հոգալու համար՝ հիմնվելով մանրամասն մշակված գործարար ծրագրի վրա	Առևտրի տների ընդհանուր թիվը բաշխվել է M.2.3.5 և M. 2.3.6 միջոցառումների միջև: Առևտրի տների ընդհանուր թիվը մինչև 2030 թվականը ներառում է հետևյալ ֆիրմայային շուկաները. Ծոցի երկրներ x1 Եվրոպական տնտեսական գոտի և Շվեյցարիա x2 ԱՄՆ x2	Էկոնոմիկայի նախարարություն							0	0	60,870,000	86,920,000	50,660,000	116,260,000
M2.3.7	Մշակել և իրականացնել ծրագիր՝ ուղղված Հայաստանի Հանրապետությանը պատկանող, արտասահմանում առկա պետական գույքի արդյունավետ օգտագործումը		Էկոնոմիկայի նախարարություն								0	0	0	0	0
Հիմնադրում 3	Արտահանողների և նրանց կարողությունների զարգացում									117,000,000	273,000,000	317,550,000	384,310,000	902,360,000	1,371,402,581
P3.1	Առևտրային կարողությունների զարգացում									117,000,000	273,000,000	205,390,000	296,640,000	589,030,000	948,350,000
M3.1.1	Կենտրոնացված տարրերակով ապահովել ներկա և ապագա արտահանողների կարողությունների զարգացման ծրագրի իրականացումը		Ներդրումների աջակցման կենտրոն							117,000,000	273,000,000	87,190,000	90,740,000	94,430,000	99,550,000
M3.1.2	Իրականացնել վերապատրաստման և կարողությունների զարգացման ծրագրեր արտահանողների համար՝ առևտրի հետ կապված կանոնակարգերի ու ընթացակարգային խոչընդոտների, ռիսկերի գնահատման, համապատասխանության լավագույն փորձի և առևտրի ֆինանսավորման վերաբերյալ	Այս միջոցառման իրականացման նպատակով պետք է նախատեսել վերապատրաստում անցկացնող մասնագետների հաստիքակազմ/ստորաբաժանում իրականացնող/պատասխանատու մարմնի համար՝ կարողությունների համապատասխան կրթական պրոցեսն ապահովելու նպատակով	Էկոնոմիկայի նախարարություն							0	0	8,200,000	15,900,000	30,100,000	45,000,000

[illegible]

P.3.2	Նորարարության և որակյալ արտադրանքի զարգացման պետական նախաձեռնություն									0	0	0	0	184,400,000	241,830,000
M3.2.1	Իրականացնել պետական ծրագիր՝ բարելավելու արտադրանքի որակը նոր հետազոտությունների, զարգացման և նորարարության (RD&I) նախաձեռնությունների միջոցով՝ ձևավորելով արտահանման հետ կապված նորարարական կենտրոններ, ինկուբատորներ և արժեքաշարքներ՝ արտահանման ուղղված գործունեությամբ զբաղվող սթարթափներին և սթեյլափներին անհրաժեշտ ենթակառուցվածքներով, ռեսուրսներով և մենթորությամբ ապահովելու նպատակով	Այս միջոցառման նպատակն է երկրում ստեղծել նորարարական կենտրոններ, որոնք նպատակ կունենան գեներացնել նորարարական գիտահետազոտական լուծումներ 25 բացահայտված առանցքային ապրանքների համար: Որպես օրինակ կարելի է նշել ծխախոտը, որը սահմանվել է որպես Հայաստանից արտահանման առանցքային ապրանքներից մեկը: Այս միջոցառումը կարող է նպաստել ծխախոտի նոր արտադրության մեկնարկին, որը համատեղելի կլինի, օրինակ՝ տաքացման տեխնոլոգիաների հետ: Դրա մեկ այլ օրինակ է HS-ի նույն ծածկագրերով տարբեր կոկտեյլային ըմպելիքների արտադրությունը, որոնք սահմանվել են 25 առանցքային ապրանքների շարքում:	Էվոլյուցիայի նախարարություն							0	0	0	0	184,400,000	241,830,000
P.3.3	Առևտրի հետ կապված կրթական քաղաքականություն									0	0	112,160,000	87,670,000	128,930,000	181,222,581
M3.3.1	Նպաստել բարձրագույն կրթական ծրագրերի շրջանակներում արտահանման կառավարման նոր մոդուլների մշակմանն ու ներդրմանը՝ միջազգային լավագույն փորձի տեղախաղման միջոցով	Այս միջոցառումը կարող է ներառել հետևյալը. Կարիքների գնահատման իրականացում. գնահատել արտահանման կառավարման մասով կրթության ոլորտում առկա բացերը և բացահայտել տնտեսության ու պոտենցիալ ուսանողների հատուկ կարիքները՝ համագործակցելով Հայաստանի Հանրապետության Բարձրագույն ուսումնական հաստատությունների հետ: Ծրագրի ուսումնական պլանի՝ մրցութային հիմունքներով ընտրություն. ընտրել ուսումնական պլան Բարձրագույն ուսումնական հաստատությունների կողմից մշակված նոր ծրագրերի համար, ներառյալ՝ դասընթացի բովանդակությունը, դասավանդման մեթոդները և անհրաժեշտ ռեսուրսները, ապահովել տնտեսության ստանդարտներին ու կարիքներին դրանց համապատասխանությունը: Կրթական հաստատությունների հետ համագործակցություն. համագործակցել համալսարանների, քոլեջների և այլ ուսումնական հաստատությունների հետ՝ նոր ծրագրերն իրենց առաջարկված կրթական ծրագրերին ինտեգրելու կամ նոր ծրագրեր ստեղծելու համար: Ֆինանսավորում՝ ծրագրերի մշակմանն ու իրականացմանն աջակցելու համար՝ հաշվի առնելով դրամաշնորհների, սուբսիդիաների կամ ֆինանսական աջակցության այլ մեխանիզմների հնարավորությունները: Ծրագրերի մեկնարկ և առաջխաղացում. պաշտոնապես գործարկել կրթական ծրագրերը և խթանել դրանց տարածումը պոտենցիալ ուսանողների ու ոլորտի շահակիցների շրջանում՝ արշավների ու իրազեկման աշխատանքների միջոցով: Մշտադիտարկում և գնահատում. հետևել ծրագրերի իրականացմանն ու արդյունավետությանը՝ գնահատելով դրանց ազդեցությունն ուսանողների և տնտեսության վրա: Հավաքագրել հետադարձ կապ՝ համոզվելու, որ ծրագրերը համապատասխանում են իրենց նպատակներին: Հնչդրություն և բարելավում. հետադարձ կապի և գնահատականների հիման վրա անհրաժեշտ ճշգրտումներ կատարել ծրագրերում՝ դրանց արդյունավետությունն ու արդիականությունը բարձրացնելու համար:	Կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարություն							0	0	41,950,000	21,400,000	16,370,000	11,130,000

M3.3.2	Կիրառել խթաններ համալսարանների համար՝ համագործակցելու ոլորտի գործընկերների, առևտրային ասոցիացիաների և պետական գործակալությունների հետ՝ առաջարկելու փորձնակության, դաշտային նախագծերի ու հյուրընկալված դասախոսների կողմից դասախոսությունների հնարավորություններ, որոնք ուսանողներին տրամադրում են առևտրի փորձառության և դրա մարտահրավերների վերաբերյալ իրական, գործնական գիտելիքներ	Համալսարանների համար խթանները կարող են ներառել հետևյալը. Ֆինանսավորում և դրամաշնորհներ- համատեղ նախաձեռնություններին ֆինանսական աջակցության տրամադրում Հասցում և մրցանակներ- համագործակցության ակնառու արդյունքների խրախուսում մրցանակների կամ հանրային ծանայման միջոցով Կարիերայի աճ- ուսնակության և զբաղվածության ծառայությունների խթանում Համատեղ նախագծեր- համատեղ դաշտային կամ խորհրդատվական նախագծերի համար հնարավորությունների ստեղծում Հրավիրյալ դասախոսություններ և սեմինարներ- ոլորտի մասնագետների՝ ակադեմիական միջոցառումներին մասնակցության փոխհատուցում Մասնագիտական զարգացում- ուսուցիչների և ուսանողների համար վերապատրաստման ու փոխմանական ծրագրերի առաջարկների ներկայացում Երկարաժամկետ գործընկերություն- երկարաժամկետ պայմանագրերի կնքում և շարունակական համագործակցության համար խորհրդատվական մարմինների ստեղծում:	Կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարություն							0	0	0	0	62,850,000	119,392,581
M3.3.3	Ձիննը արտահանման բարձր ներուժ ունեցող ոլորտներում ներգրավված աշխատուժին անհրաժեշտ հմտություններով՝ նրանց աշխատունակությունը բարձրացնելու համար	Այս միջոցառումը կարող է ներառել հետևյալը. Հմտությունների րացերի գնահատում-տվյալների հավաքագրման համար հարցումների և հարցազրույցների օգտագործում, հմտությունների մասով առկա րացերի վերլուծության իրականացում Նպատակային ուսումնական ծրագրերի՝ մրցութային հիմունքներով ընտրություն-ուսումնական հաստատությունների կողմից մրցութային հիմունքներով մշակված կոնկրետ ոլորտների ուսումնական պլանների ընտրություն, ուսումնական հաստատությունների հետ համագործակցություն, առցանց ուսուցման հարթակների ստեղծում կամ օգտագործում Անձնակազմի զարգացման ծրագրերի իրականացում-բարձր ներուժ ունեցող ոլորտների համար ուսումնական կենտրոնների ստեղծում, փորձառության և աշակերտության խրախուսում Տնտեսության և գիտական շրջանակների միջև համագործակցության ամրապնդում-ոլորտի փորձագետների մասնակցությամբ խորհրդատվական մարմինների ստեղծում, համատեղ հետազոտական նախագծերի խրախուսում Իրազեկվածության ու ներգրավվածության բարձրացում-վերապատրաստման ծրագրերի համար մաքրեթինգային արշավների իրականացում, աշխատուժին վերաբերվող նախաձեռնություններին աջակցելու համար շահակիցների ներգրավում	Էկոնոմիկայի նախարարություն							0	0	0	0	0	0
M3.3.4	Բարեփոխել Հայաստանի մասնագիտական (նախնական մասնագիտական և միջին մասնագիտական) կրթության և ուսուցման (ՄԿՈԻ) համակարգը ՄԿՈԻ ուսումնական ծրագրերի վերանայման միջոցով՝ ընդգրկելու նորարար տեխնոլոգիաներն ու ոլորտին հատուկ հմտությունները՝ ներառելով ավելի գործնական ուսուցում և աշխատանքի վրա հիմնված ուսուցման հնարավորություններ՝ կապված միջազգային քիզենս գործունեության հետ	Միջոցառումն իրականացվում է Էկոնոմիկայի նախարարության և ԿԳՄՍ նախարարության համագործակցությամբ՝ հաշվի առնելով ոլորտային ուսումնասիրությունները՝ ներգրավելով ՄԿՈԻ հաստատությունները:	Կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարություն, Էկոնոմիկայի նախարարություն							0	0	70,210,000	66,270,000	49,710,000	50,700,000

Հիմնայուն 4	Շուկաների և հաճախորդների ընդլայնում										218,000,000	281,000,000	972,080,000	1,160,080,000	2,248,000,000	2,766,030,000
P4.1	Շուկայի ուսումնասիրության և շուկա մուտք գործելու ծրագիր										213,000,000	265,000,000	647,080,000	871,080,000	1,247,000,000	1,684,870,000
M4.1.1	Իրականացնել Արտահանման առավելության բարձրացման նախաձեռնություն՝ արտերկրում բիզնեսը-բիզնեսին (B2B) ցուցահան-դեսների համակարգումը, կազմակերպումը և համաֆինանսավորումը բարելավելու նպատակով	Այս միջոցառման նպատակն է բարձրացնել ավանդական ցուցահանդեսներին հայ արտահանողների մասնակցության արդյունավետությունը: B2B հանդիպումները հանդիսանում են ավելի արդյունավետ միջոց, և հայկական բիզնեսները պետք է առաջին հերթին կենտրոնանան այս տեսակի հանդիպումների կազմակերպման վրա: Կառավարությունը պետք է աջակցի նշյալ միջոցառումներին, այդ թվում՝ Հայաստանում միջազգային գնորդներին հյուրընկալելու և հայ արտադրողների արտասահման այցելությունների դյուրացմանը:	Էկոնոմիկայի նախարարություն								160,000,000	200,000,000	210,000,000	231,000,000	250,000,000	262,000,000
M4.1.2	Խթանել ԱՊՀ-ից և ԵԱՏՄ-ից բացի ընտրված արտահանման շուկաների մասին շուկայական հետազոտությունների ձեռքբերումը՝ (մատակարարման շղթա, գործընկեր երկրների ներկայացուցիչներ, շուկայի առանձնահատկություններ, առևտրի կանոնակարգեր, արտադրանքի բնութագրեր և կարիքներ) միջազգային հետազոտական ընկերություններին դրանց արտապատվիրման միջոցով՝ առաջարկելով շուկայական հետազոտության արժեքի հետվճարի (cashback) խթան՝ 30% անհատական շուկայական հետազոտությունների և 50% օմնիբուս շուկայական հետազոտությունների դեպքում		Էկոնոմիկայի նախարարություն								14,000,000	16,000,000	19,000,000	23,000,000	26,000,000	29,000,000
M4.1.3	Ձևավորել խթաններ ընտրված շուկաներում արդեն իսկ վաճառքներ իրականացնող տեղական արտահանողների համար՝ խրախուսելով նրանց սկսել արտահանել նաև առանցքային ապրանքներ այս շուկաներ՝ հիմնվելով ապրանքի տարածության (product space) սկզբունքի վրա	Այս միջոցառումը կարող է ենթադրել հետևյալը. Առանցքային 25 ապրանքների և դրանց համար շուկաների քաջահայտում. այս փուլում պետք է կենտրոնանալ առանցքային 25 ապրանքների և դրանց համար սահմանված թիրախային շուկաների վրա: Մշակել խթանների կառուցվածքային շրջանակ. նշվածը կարող է ներառել ֆինանսական դրամաշնորհներ, օժանդակ մեկնախիզմներ՝ արտահանողներին խրախուսելու ծանոթանալ առանցքային ապրանքների հետ և արտահանել դրանք: Պետական ֆինանսավորման և ռեսուրսների հատկացում. այս փուլը ենթադրում է պետական ֆինանսավորման և ռեսուրսների հատկացում խրախուսման ծրագրի աջակցության համար: Խթանման ծրագրի առաջխաղացում. նշվածը ենթադրում է արշավի նախաձեռնում՝ նոր արտահանողներին իրազեկելու նոր արտոնությունների մասին՝ ներառյալ այն, թե ինչպես կարելի է օգտվել ծրագրից և դիմել դրան մասնակցելու համար: Համակարգել և կառավարել խթանների տրամադրման գործընթացը. նշվածը ենթադրում է ծրագրի այն փուլը, երբ մշակվում են հայտերը՝ հատկացնելով միջոցներ կամ տրամադրելով աջակցության այլ ձևեր, ինչպես նաև ապահովելով, որ արտահանողները համապատասխանեն ծրագրի պահանջներին: Ազդեցության մշտադիտարկում և գնահատում. այս փուլում ենթադրվում է հետևել խթանման ծրագրի արդյունավետությանը՝ վերահսկելով առանցքային ապրանքների արտադրությունն ու արտահանումը: Դրա շրջանակներում գնահատվում է ծրագրի ազդեցությունը շուկայի ներթափանցման և արտահանման աճի վրա: Հետադարձ կապի հավաքագրում և վերանայումների իրականացում. ծրագրի մասնակիցների և շահակիցների հետադարձ կապի հավաքագրում՝ բացահայտելու ծրագրի հաջողության դեպքերը և բարելավման ենթակա ոլորտները: Նշվածը ենթադրում է նաև ծրագրի թարմացում՝ հիմնվելով հավաքագրված հետադարձ կապի վրա՝ ծրագրի արդյունավետությունն ու կայունությունը բարձրացնելու համար:	Էկոնոմիկայի նախարարություն								0	0	0	0	159,000,000	180,000,000

M4.1.4	Տրամադրել ֆինանսական աջակցություն փոխադարձ այցելությունների համար՝ թիրախային շուկաներում հավանական գործընկեր երկրների ներկայացուցիչների հետ հարաբերությունների զարգացման և ամրապնդման համար՝ համաֆինանսավորելով այցելության ծախսերի մինչև 40%-ը	Այս միջոցառումը կարող է ենթադրել հետևյալը: Ծրագրի ուղեցույցների մշակում- ծրագրի մանրամասն ուղեցույցների մշակում՝ ներառյալ ընտրության չափանիշները, դիմումի ընթացակարգերը և փոխադարձ այցելությունների համաֆինանսավորման հատուկ պայմանները (ծախսերի մինչև 40%): Ֆինանսավորման ապահովում- պետական միջոցների հատկացում՝ այցելության ծախսերի մինչև 40%-ը փոխհատուցելու համար: Ծրագրի խթանում- իրազեկման արշավի գործարկում՝ ձեռնարկություններին ու կազմակերպություններին տեղեկացնելու, որ գործում է ֆինանսական աջակցություն փոխադարձ այցելությունների համար՝ ներառյալ այն, թե ինչպես դիմել և ինչ ծախսեր են նախատեսված: Դիմումների գործընթացի համակարգում- այս փուլում պետք է դիտարկել և հաստատել այն ձեռնարկությունների կամ կազմակերպությունների հայտերը, որոնք ֆինանսական աջակցության կարիք ունեն փոխադարձ այցելություններ իրականացնելու համար: Այս մասով հարկավոր է համոզվել, որ հայտերը համապատասխանում են ծրագրի չափանիշներին և սահմանված նպատակներին: Միջոցների բաշխում- հաստատված թեկնածուներին ֆինանսական միջոցների տրամադրում՝ ծածկելով փոխադարձ այցելության հետ կապված ծախսերի մինչև 40%-ը: Այցելությունների մշտադիտարկում և աջակցություն- այցելությունների իրականացման մշտադիտարկում՝ ապահովելու, որ դրանք համապատասխանում են ծրագրի ուղեցույցներին, և առաջացած ցանկացած խնդիր հասցեագրվում է: Ծրագրի արդյունավետության գնահատում- փոխադարձ այցելությունների՝ պոտենցիալ գործընկերների հետ կապերի զարգացման և ամրապնդման վրա ազդեցության գնահատում, ինչպես նաև մասնակիցների արձագանքների հավաքագրում՝ ծրագրի հաջողությունը գնահատելու ու բարելավման ոլորտները բացահայտելու համար: Կատարելագործում և քարելավում- հետադարձ կապի և գնահատման արդյունքների օգտագործում՝ ծրագրում փոփոխություններ կատարելու, դրա արդյունավետությունը բարձրացնելու և հետագա փոխադարձ այցելությունների ժամանակ ավելի արդյունավետ աջակցություն ապահովելու համար: Արտահանման խորհուրդը պատասխանատու է լինելու փոխադարձ այցելությունների չափանիշների և ուղեցույցների սահմանման համար, ներառյալ՝ նպատակների սահմանումը, գնահատման հիմնական բաղադրիչների որոշումը և այցելությունների ընթացակարգերի սահմանումը: Նշվածը կարող է ապահովել փոխադարձ այցելությունների իրականացման համակարգված և հետևողական մոտեցում՝ հստակ ստանդարտների պահպանմամբ և աշխատանքային խմբի վերահսկողության ներքո՝ արդյունավետությունն ապահովելու համար:	Էկոնոմիկայի նախարարություն						39,000,000	49,000,000	52,000,000	59,000,000	77,900,000	102,600,000	
M4.1.4	Ուսումնասիրել և տրամադրել առանցքային ապրանքների վերաբերող միջազգային ցուցանիշների ամբողջական ցուցակ		Էկոնոմիկայի նախարարություն							0	0	0	0	0	0
M4.1.5	Ապահովել ԱՀԿ պահանջներին համապատասխան ֆինանսավորում ներկայացված ցանկից ընտրված միջազգային ցուցանիշների մասնակցության ծախսերի 30%-ի (առկա շուկաների դեպքում) ու 50%-ի (սոր շուկաների դեպքում) չափով և թիրախային շուկաներում հավանական գործընկեր ընկերությունների հետ կնքված պայմանագրերի համար 10 տոկոսային կետով ավելացման հնարավորությամբ, եթե պայմանագրի արժեքը կազմում է նախորդ տարվա արտահանման ծավալի առնվազն 10%-ը (տուրքադասյուր հաջորդ պայմանագրի համար լրացուցիչ 2 տոկոսային կետով ավելացման հնարավորությամբ, եթե պայմանագրի արժեքը կազմում է նախորդ տարվա արտահանման ծավալի առնվազն 5%-ը)		Էկոնոմիկայի նախարարություն						0	0	366,080,000	558,080,000	650,600,000	944,270,000	

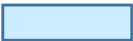
M4.1.7	Ապահովել առաջատար միջազգային հետազոտական հաստատությունների տեղեկատվությանը, զեկոյցներին և տվյալներին մշտական հասանելիություն, որոնք վերլուծում են շուկայի միտումներն ու առանցքային ապրանքների ապագա ակնկալիքները	Քվազի բորսայական ապրանքների ոլորտում ռազմաթիվ հեղինակավոր միջազգային հետազոտական ինստիտուտներ իրականացնում են բարձրորակ հետազոտություններ՝ շուկայի միտումներ և ապագա սպասումներ դիտարկելու համար: Այս հաստատություններն օգտագործում են առաջադեմ վերլուծական գործիքներ և մեթոդաբանություններ՝ ապրանքային շուկաների վերաբերյալ համապարփակ տեղեկատվություն ստանալու համար՝ ներառյալ գների, առաջարկի ու պահանջարկի դինամիկան և աշխարհաքաղաքական գործոնները, որոնք կարող են ազդել ապրանքների գների վրա: Հայաստանի համար չափազանց կարևոր է ձեռք բերել նման հաշվետվություններ, հատկապես նրանք, որոնք նվիրված են առանցքային ապրանքներին: Ձեռք բերելով այս հաշվետվությունները՝ հայկական կազմակերպությունները հնարավորություն կունենան օգտվել արժեքավոր տվյալներից և կանխատեսումներից, ինչը թույլ կտա նրանց տվյալահենք որոշումներ կայացնել ապրանքների գնումների, առևտրային ռազմավարությունների և շուկայում դիրքավորման վերաբերյալ: Այդ հաշվետվություններին հասանելիությունը ոչ միայն կբարձրացնի Հայաստանի կարողությունը՝ խուսափելու համաշխարհային ապրանքային շուկաների բարդություններից, այլև կաջակցի նրա ռազմավարական տնտեսական պոտենցիալները և զարգացման նախաձեռնություններին: Բացի այդ, այս բարձրակարգ հետազոտական զեկոյցներում պարունակվող տեղեկատվության օգտագործումը կարող է նպաստել ավելի արդյունավետ տնտեսական քաղաքականության մշակմանն ու ներդրումային որոշումների կայացմանը, ինչը, ի վերջո, կնպաստի երկրի տնտեսական կայունությանը և աճին:	Էկոնոմիկայի նախարարություն							0	0	0	0	25,000,000	50,000,000
M4.1.8	Կազմակերպել, հյուրընկալել նշված քվազի բորսայական ապրանքների վերաբերյալ միջոցառումներ, կոնֆերանսներ և աշխատանքային հանդիպումներ Հայաստանում՝ նպատակ ունենալով Հայաստանը դարձնել այդ ապրանքների առանցքային կենտրոն՝ օգտագործելով առաջխաղացման ու կապերի հաստատման հնարավորությունները	Հատուկ ուշադրություն պետք է դարձնել բացահայտված առաջնահերթ 25 ապրանքների ցանկում հայտնված քվազի բորսայական ապրանքներին:	Էկոնոմիկայի նախարարություն							0	0	0	0	58,500,000	117,000,000
P4.2	Ազգային բրենդների ստեղծում									5,000,000	16,000,000	325,000,000	289,000,000	1,001,000,000	1,081,160,000
M4.2.1	Բանակցել Իփսոս՝ շուկայի հետազոտական և խորհրդատվական համաշխարհային ընկերության հետ՝ Հայաստանը ներառելու Անհոլտ-Իփսոսի Ազգային բրենդի ինդեքսի համառոտացման		Էկոնոմիկայի նախարարություն							5,000,000	16,000,000	0	0	0	0

M4.2.2	Մշակել Ազգային բրենդի նոր ծրագիր՝ ուղղված արտահանողներին միջազգային շուկաներում հայկական ապրանքների և ծառայությունների միասնական ու գրավիչ ինքնություն խթանելու միջոցով աջակցելուն	Շատ երկրներ իրենց ազգային ապրանքանիշերի զարգացումը դիտարկում են որպես կայուն և առաջանցիկ զարգացման հասնելու կարևորագույն ռազմավարական ուղենիշ: Այս գործընթացը ներառում է համապարփակ պատկերացում այն շուկաների մասին, որոնցում նրանք նախատեսում են գործել՝ ներառյալ ինչպես հիմնական, այնպես էլ նիշային հատվածները: Մանրակրկիտ կերպով որոշելով հաղորդակցության ամենաարդյունավետ ուղիները և ճշգրիտ կերպով կենտրոնանալով հատուկ շուկաների վրա՝ այս երկրները ձգտում են ապահովել հստակ մրցակցային առավելություն: Բացի այդ, բրենդավորման այս աշխատանքի կարևոր բաղադրիչը մրցակցային միջավայրի վերլուծությունն է՝ ներառյալ մրցակիցների ռազմավարություններն ու դիրքերը: Լրացուցիչ տեղեկատվություն առկա է այստեղ https://www.bloom-consulting.com/ : Հետևաբար, Հայաստանի համար բրենդի հատուկ ռազմավարության առկայությունը կարևոր նշանակություն ունի համաշխարհային շուկայում տեղական ապրանքների և ծառայությունների արդյունավետ դիրքավորման համար: Բրենդի լավ մշակված ռազմավարությունը թույլ է տալիս Հայաստանին ստեղծել հստակ և գրավիչ ինքնություն, որը տարբերակում է իր առաջարկները մրցակիցների առաջարկներից: Այս ուղղված է կայուն հեղինակության ստեղծմանը, ընկալվող արժեքի բարձրացմանը և միջազգային սպառողների ու բիզնես գործընկերների շրջանում վստահության ամրապնդմանը: Առանց ապրանքանիշի խթանման մասնագիտացված ռազմավարության Հայաստանի արտահանումը կարող է տուժել անհամապատասխան ազդակների և ճանաչելիության բացակայության պատճառով, քանի որ ավելի լայն ռազմավարությունները կարող են հաշվի չառնել բրենդինգի յուրահատուկ կարիքները: Բրենդի նպատակային ռազմավարությունը թույլ է տալիս ընդգծել Հայաստանի ուժեղ և յուրահատուկ կողմերը, ինչը հանգեցնում է շուկա ներթափանցման բարելավմանը, հաճախորդների հավատարմության բարձրացմանը և միջազգային շուկայում առավել համակողմանի ներկայացվածությանը: Այս մոտեցումն առավելագույնի է հասցնում մարքեթինգային ջանքերի արդյունավետությունը և Հայաստանի դիրքավորմանը՝ որպես բարձրորակ ապրանքների և ծառայությունների հեղինակավոր ու գրավիչ մատակարար:	Էկոնոմիկայի նախարարություն								0	0	200,000,000	150,000,000	150,000,000	150,000,000
M4.2.3	Իրականացնել համապարփակ թվային մարքեթինգային արշավներ, որոնք ներառում են որոնողական համակարգերի օպտիմալացում (SEO), սոցիալական մեդիա մարքեթինգ, էլ. փոստ և բովանդակության մարքեթինգ՝ հաճախորդներին ու գործընկերներին ընտրված շուկաներում արդյունավետ կերպով ներգրավելու համար՝ կենտրոնանալով լեզվական, մշակութային և սովորության ռադարիչների վրա		Էկոնոմիկայի նախարարություն								0	0	125,000,000	139,000,000	147,000,000	157,000,000
M4.2.4	Ձևավորել հատուկ ձեռնարկություններ պետություն-մասնավոր գործընկերության մոդելի հիման վրա՝ հովանոցային բրենդներ (օրինակ՝ հայկական կոնյակի) ստեղծելու և միջազգային շուկաներում դրանց առաջնադասման համար՝ պահպանելով որակի միասնական չափանիշներն ու տարբերակումը, ինչպես նաև պահպանելով ԱՀԿ պահանջները		Էկոնոմիկայի նախարարություն								0	0	0	0	704,000,000	774,160,000
Հիմնադրում 5	Արտահանման խթանում և ֆինանսավորում										270,000,000	342,000,000	1,782,860,000	3,060,700,000	18,905,700,000	20,926,806,000

P.5.1	Արտահանման խթանման պետական մեխանիզմ										250,000,000	270,000,000	330,000,000	360,000,000	400,000,000	440,000,000
M5.1.1	«Ներդրումների աջակցման կենտրոն» հիմնադրամին տրամադրել համապարփակ օժանդակություն, ռեսուրսներ՝ իրականացնելու գործողությունների ծրագրով վերապահված արտահանման խթանման միջոցառումներ	Էկոնոմիկայի նախարարություն									250,000,000	270,000,000	330,000,000	360,000,000	400,000,000	440,000,000
P5.2	Արտահանման ֆինանսավորում և ապահովագրություն										0	0	1,220,860,000	2,388,700,000	18,078,900,000	19,911,606,000
M5.2.1	Ներդնել արտահանման վարկերի ապահովագրության ընդլայնված պետական նախագիծ, որը կապահովի միջազգային առևտրի հետ կապված տարաբնույթ ռիսկերի ավելի ամբողջական ծածկույթ՝ ներառյալ չվճարման ռիսկերը և քաղաքական ռիսկերը	Այս միջոցառումը չի ենթադրում նոր կառույցի ստեղծում, այլ առավելապես ուղղված է արտահանման վարկերի ապահովագրության գործող պետական համակարգի արդիականացմանն ու կատարելագործմանը: Նշվածի նպատակն է կատարելագործել դրա հնարավորությունները, նպատակները և գործողությունները՝ այս ռազմավարական ծրագրում նշված արտահանման նոր շուկաներն ու ապրանքներն ավելի լավ սպասարկելու համար:	Հայաստանի արտահանման ապահովագրական գործակալություն								0	0	175,430,000	334,350,000	542,220,000	901,930,000
M5.2.2	Ներդնել արտահանման ֆինանսավորման պետական նոր ծրագիր, որը կտրամադրի համապատասխան ֆինանսական րոշումներ՝ հասցնելու արտահանողների հատուկ կարիքները, ինչպիսիք են կապիտալ ծախսերի ֆինանսավորումը, շրջանառու միջոցների համալրման փոխառությունները և առևտրի ֆինանսավորման մեխանիզմները	Այս միջոցառումը ենթադրում է, որ կառավարությունը պետք է համագործակցի արտահանողների հետ՝ նրանց կարիքները հասկանալու և համապատասխան աջակցության ծրագրեր իրականացնելու համար: Հաշվի առնելով, որ կառավարությունն արդեն ունի արտահանման աջակցության ծրագրեր, կարևոր է ստեղծել հստակ մեխանիզմներ, որոնց միջոցով արտահանողները կարող են դիմել այդ աջակցության համար: Կառավարության աջակցությունը, որպես կանոն, իրականացվում է տոկոսադրույքների նույնիսկավորման տեսքով:	Էկոնոմիկայի նախարարություն								0	0	760,000,000	1,450,000,000	2,360,000,000	3,000,000,000
M5.2.3	Տրամադրել ֆինանսական աջակցություն խոշոր արտահանման ծավալ ունեցող այն ընկերություններին, որոնք կունենան ինտենսիվ արտահանման ծավալի աճի տեմպ՝ նախորդ տարիների համեմատությամբ: Այս ֆինանսական օգնությունը ներառում է ԱՀԿ պահանջներին համապատասխանող ֆինանսական աջակցություն, որը բանկը տրամադրում է այն արտահանողներին, որոնք կնքել են արտահանման պայմանագրեր 3-6 ամիս տարածամկետ վճարման պայմանով:	Այս միջոցառումն ուղղված է արտահանող ընկերությունների ֆինանսական իրացվելիության բարձրացմանը՝ տրամադրելով ԱՀԿ պահանջներին համապատասխան ֆինանսական աջակցություն:	Էկոնոմիկայի նախարարություն								0	0	175,430,000	334,350,000	542,220,000	901,930,000
M5.2.4	Տրամադրել ֆինանսական աջակցություն առևտրի ֆինանսավորման վարկերի համար՝ խթանելու մասնագիտական առևտրի տների ստեղծումը, որոնք ուղղված են հատուկ նպատակային ապրանքների արտահանմանը դեպի թիայնային շուկաներ՝ առաջարկելով ԱՀԿ-ի պահանջներին համապատասխան աջակցություն՝ նպատակ ունենալով ֆինանսավորել բանկի կողմից առաջարկվող տոկոսագումարի մինչև 75%-ը, եթե վարկի արժեքը չի գերազանցում 2 մլրդ ՀՀ դրամը, իսկ սուբսիդավորման ժամկետը չի գերազանցում 2 տարին	Այս միջոցառումների հիմնական նպատակն է խթանել նորարարական արտադրանքի արտահանումը նախկինում չգարգացած կամ ռազմավարական ուղղվածություն ունեցող շուկաներ՝ փոշնառության և առևտրային տների զանցների օգտագործման միջոցով: Այս նպատակին հասնելու համար միջոցառման շրջանակներում առաջարկվում են ֆինանսական խթաններ, որոնք կոչված են խրախուսելու առևտրային տներին՝ ակտիվորեն շուկայախանելու հայկական արտադրության առանցքային ապրանքները: Ռեսուրսներն ուղղվելով այս մասնագիտացված կազմակերպություններին՝ ռազմավարական ծրագիրն ուղղված է համաշխարհային մաշտարով հայկական արտադրանքի ճանաչելիության և մրցունակության բարձրացմանը: Այս մոտեցումը ոչ միայն հեշտացնում է հայկական ապրանքների մուտքը նոր շուկաներ, այլև ամրապնդում է դրանց ներկայությունը գոյություն ունեցող շուկաներում՝ օգտագործելով շուկայի կուտակված գիտելիքները և առևտրային տների գովազդային հնարավորությունները: Ի վերջո, այս միջոցառումն ուղղված է արտահանման աճի խթանմանը, Հայաստանի առևտրային պրոտֆիտի դիվերսիֆիկացմանն աջակցելուն և հայկական արտադրանքի իրացման շուկայի ռազմավարական ընդլայնման միջոցով տնտեսական զարգացման խթանմանը:	Էկոնոմիկայի նախարարություն								0	0	0	0	1,500,000,000	1,500,000,000

M5.2.5	Մասնակի սուբսիդավորել տեղական արտահանողներին առևտրային վարկերի տոկոսավճարները մինչև 50%, ինչպես նաև արժույթային ռիսկը մեղմելու համար ֆինանսական հեջավորման ծախսերում	Ներքին արտահանողների կողմից իրականացվող ֆինանսական հեջավորման գործառնությունների ընդհանուր ծավալը ներկայացնում է տվյալ երկրից ապրանքներ կամ ծառայություններ արտահանող ընկերությունների կողմից իրականացվող բոլոր հեջավորման գործառնությունների ընդհանուր արժեքը: Այս շրջանակը ներառում է տարբեր ֆինանսական գործիքներ, ինչպիսիք են ֆյուչերսները, օպցիոնները և սվոփ գործարքները, որոնք օգտագործվում են արտարժույթի տատանումների հետ կապված ռիսկերը նվազեցնելու համար: Օգտագործելով նման հեջավորման գործիքներ՝ արտահանողները ձգտում են կայունացնել իրենց ֆինանսական արդյունքներն ու պաշտպանվել փոխարժեքի անբարենպաստ տատանումներից, ինչը նրանց օգնում է կառավարել ռիսկերը և ապահովել ավելի կանխատեսելի եկամուտներ ու ծախսեր: Այս միջոցառման շրջանակներում աջակցությունը կտրամադրվի մասնավորապես ծառայությունների ոլորտին:	Էկոնոմիկայի նախարարություն, Կենտրոնական բանկ							0	0	110,000,000	270,000,000	13,134,460,000	13,607,746,000
P.5.3	Հայաստանի առևտրական ներկայացուցչություն									20,000,000	72,000,000	232,000,000	312,000,000	426,800,000	575,200,000
M5.3.1	Թարմացնել Մոնետրական ներկայացուցիչների կանոնադրությունը՝ ընդգծելով նաև այս ծառայության արտապատվիրման հնարավորությունը		Էկոնոմիկայի նախարարություն, Արտաքին գործերի նախարարություն							20,000,000	72,000,000	216,000,000	288,000,000	396,000,000	540,000,000
M5.3.2	Ներգրավել և վերապատրաստել սփյուռքահայերի՝ Հայաստանի առևտրային շահերի դեսպանների գործառնություններ իրականացնելու համար		Էկոնոմիկայի նախարարություն, Արտաքին գործերի նախարարություն							0	0	16,000,000	24,000,000	30,800,000	35,200,000

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԱՐՏԱՀԱՆՄԱՆ ԽՈՒՍԻՍԱԿԱՆ ԴԱՏԱՎԱՐԱՆՆԵՐԻ ՈԱԶՄԱՎԱՐԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐԻ ԿԱՏԱՐՈՒՄՆ ԱՊԱՀՈՎՈՂ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԾՐԱԳՐԻ ՄՇՏԱՂԻՏԱՐԿՄԱՆ ԹԻՐԱՆԱՅԻՆ ՑՈՒՑԱՆԻՇՆԵՐ

Կարճաժամկետ

Միջնաժամկետ

Երկարաժամկետ

Դասակարգիչ	Ծրագիր/միջոցառում	Մշտադիտարկման ցուցանիշ	Պատասխանատու մարմին	Մշտադիտարկման ցուցանիշի ելակետային տվյալներ								Մշտադիտարկման թիրախային ցուցանիշներ					
				2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
V	Արտահանման վրա իրականացված արտահանման անի խթանման միջոցով նպաստել երկրի բնակչության բարեկեցության աճին և տնտեսության կայուն զարգացմանը:	Տեղական արտահանում (ապրանքներ և ծառայություններ, մլրդ ԱՄՆ դոլար)		4.02	4.37	4.83	3.28	4.51	8.32	10.17	9.88	10.59	12.02	13.08	14.25	15.52	16.87
		Տեղական արտահանման նպաստումը ՀՆԱ աճին			1.95	3.03	-11.38	5.74	8.51	3.37	-1.00	2.19	4.13	2.91	2.95	2.98	2.92
		Առևտրի հաշվեկշիռ (ընդամենը արտահանմամբ) ՀՆԱ հարաբերակցություն		-10.79%	-14.07%	-13.34%	-9.95%	-8.04%	-0.75%	-0.80%	-2.73%	-1.97%	-0.29%	-1.20%	-2.39%	-4.03%	-6.27%
		Արտահանելի ոլորտների աճ		6.5%	3.9%	8.5%	-4.7%	4.5%	17.4%	3.4%	3.4%	3.8%	4.5%	5.5%	8.0%	9.0%	10.0%
		Տնտեսության արտահանելի ոլորտներում մեկ աշխատողի հաշվով համախառն ավելացված արժեքը			13.37	13.02	11.93	12.90	15.16	14.41	13.81	13.78	14.11	14.71	15.77	17.05	18.60

Հիմնաայուն 1	Արտահանմանը նպաստող մրցունակ միջավայրի ապահովում	Առևտրի դյուրինացման կատարողականի ցուցանիշ (SՀՋԿ)		0.999		1.382			1.441		1.531		1.621		1.710		1.800
		Առևտրի ազատության ինդեքս (Հերիթեյջ հիմնադրամ)		70.3	68.7	67.7	70.6	71.9	65.3	65.1	64.9	65.0	66.0	67.5	69.0	71.0	73.0
P.1.1	Արտահանման նկատմամբ «համակառավարական» (whole-of the government) մոտեցում	Միջգերատեսչական համագործակցության ցուցանիշի փոփոխություն		Կ/Չ									10%	15%	20%	25%	30%
M1.1.1	Ձևավորել Արտահանման խորհուրդ, որը պատասխանատու է արտահանման ռազմավարության իրականացման մշտադիտարկման ու զննահատման, տարբեր ոլորտների ռազմավարությունների հետ համապատասխանեցման և ռազմավարության իրականացման հետ կապված խնդիրների լուծման համար	Արտահանման խորհրդի առկայություն	Էկոնոմիկայի նախարարություն	Կ/Չ								Աոկա է	Աոկա է	Աոկա է	Աոկա է	Աոկա է	Աոկա է
		Արտահանողների բավարարվածության ցուցանիշի փոփոխություն		Կ/Չ									15%	20%	30%	40%	50%
M1.1.2	Ձևավորել Արտահանման խորհրդակցական խումբ (Export advisory board)՝ մասնավոր շահակիցների և գործարար միությունների մասնակցությունն ապահովելու համար	Մասնավոր շահակիցների և գործարար անդամակցության կազմակերպությունների հետ կազմակերպված հանդիպումների քանակ	Էկոնոմիկայի նախարարություն	Կ/Չ								6.00	6.00	6.00	6.00	6.00	6.00
		Հնդունված առաջարկությունների քանակը		Կ/Չ								24	36	48	60	72	84
		Արտահանողների բավարարվածության ցուցանիշի փոփոխությունը		Կ/Չ									15%	20%	30%	40%	50%

M1.1.3	Ներդրնել համապատասխան վիճակագրության հավաքագրման համակարգ՝ ծառայությունների արտահանումը հաշվարկելու համար	Միջազգային մեթոդաբանությանը համահունչ մեթոդաբանության առկայություն	Վիճակագրական կոմիտե, Պետական եկամուտների կոմիտե, Էկոնոմիկայի նախարարություն, Բարձր տեխնոլոգիական արդյունաբերության նախարարություն, Ջրոսաշրջության կոմիտե	Կ/Չ								Առկա է	Առկա է	Առկա է	Առկա է	Առկա է	Առկա է
		Ծառայությունների արտահանման վերաբերյալ տվյալների առկայություն պարբերական պաշտոնական վիճակագրական հրապարակումներում		Կ/Չ								Առկա է	Առկա է	Առկա է	Առկա է	Առկա է	Առկա է
M1.1.4	Իրականացնել տարեկան հարցում արտահանողների և լոգիստիկ կազմակերպությունների շրջանում	Տարեկան հարցում/հետազոտություն բոլոր արտահանողների շրջանում	Էկոնոմիկայի նախարարություն	Կ/Չ								Առկա է	Առկա է	Առկա է	Առկա է	Առկա է	Առկա է
		Տարեկան հարցում/հետազոտություն լոգիստիկ կազմակերպությունների շրջանում		Կ/Չ								Առկա է	Առկա է	Առկա է	Առկա է	Առկա է	Առկա է
P1.2	Միջազգային առևտրային հարաբերություններ և համաձայնագրեր	Հերֆինդալ-Հիրշմանի ինդեքս՝ ըստ շուկաների		1128	1217	1330	1322	1265	2314	2463	2752	1853	1501	1241	1025	877	727
M1.1.2.1	Մշակել և ԵԱՀԿ խորհրդին ներկայացնել նոր երկրների հետ բազմակողմ ազատ առևտրի համաձայնագրերի առաջարկներ	Ստորագրված ազատ առևտրի համաձայնագրերի քանակ (տարեկան ցուցանիշ)	Էկոնոմիկայի նախարարություն, Արտաքին գործերի նախարարություն	Կ/Չ								0	0	0	0	1	1
		Հայաստանի ապրանքային արտահանման մեջ երկրների կշիռը, որոնց հետ առկա են ազատ առևտրի համաձայնագրեր		4.00%	4.01%	3.27%	3.48%	2.29%	2.14%	1.20%	0.82%	1.50%	1.80%	2.10%	2.60%	3.70%	4.80%

M1.2.2	Սկսել բանակցություններ Առևտրի և Ներդրումների վերաբերյալ երկկողմ համաձայնագրերի շուրջ՝ ԵԱՏՄ շրջանակներում ստանալու հատուկ կամ ճկուն կարգավիճակ՝ ընդգծելով դրա յուրահատուկ տնտեսական կարիքներն ու հնարավոր օգուտներն ինչպես Հայաստանի, այնպես էլ ԵԱՏՄ-ի համար	ԵԱՏՄ շրջանակներում ստորագրված երկկողմ համաձայնագրերի թիվը	Էկոնոմիկայի նախարարություն, Արտաքին գործերի նախարարություն	Կ/Զ							0.0	0.0	0.0	1.0	1.0	1.0	
74.17%	72.13%	71.56%		72.66%	71.81%	53.06%	57.30%	82.30%	68.50%	71.30%	74.00%	77.90%	80.90%	81.60%			
M1.2.3	Դյուրացնել առևտուրը մեծ ներուժ ունեցող տնտեսությունների հետ, ինչպիսիք են Շոցի երկրները, Ճապոնիան և Կորեան՝ կենտրոնանալով այն ոլորտների վրա, որտեղ Հայաստանն ունի համեմատական առավելություն	Թիրախային շուկաների արտահանման մասնաբաժինը Հայաստանի ընդհանուր ապրանքային արտահանման մեջ	Էկոնոմիկայի նախարարություն, Արտաքին գործերի նախարարություն	69.7%	73.0%	69.8%	67.6%	65.0%	78.5%	87.4%	86.0%	84.4%	81.2%	80.2%	79.2%	78.9%	78.0%
		Կ/Զ							Կ/Զ	2.00	4.00	6.00	8.00	10.00			
		ԵԱՏՄ շրջանակից դուրս Հայաստանի կողմից ստորագրված երկկողմ համաձայնագրերի թիվը	Էկոնոմիկայի նախարարություն, Արտաքին գործերի նախարարություն	Կ/Զ							1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	2.00	
		ԵԱՏՄ-ից բացի այլ շուկաներ ապրանքների արտահանման մասնաբաժինն ապրանքների ընդհանուր արտահանման մեջ		74. 17%	72. 13%	71. 56%	72. 66%	71. 81%	53. 08%	57. 30%	82. 30%	68. 50%	71. 30%	74.00%	77. 90%	80. 90%	81. 60%
M1.2.4	Անցկացնել երկկողմ քննարկումներ ԵԱՏՄ այլ անդամ երկրների հետ՝ հատուկ Համապարփակ և ընդլայնված գործընկերության համաձայնագրերի իրականացման հարցում աջակցություն ստանալու նպատակով՝ ԵԱՏՄ-ին անդամակցության լծակն օգտագործելով ապահովելու տարածաշրջանային համագործակցությունը և ինտեգրման ամրապնդումը	Ռուսաստանից բացի այլ ԵԱՏՄ երկրներ արտահանման մասնաբաժինը դեպի ԵԱՏՄ ընդհանուր արտահանման մեջ	Էկոնոմիկայի նախարարություն, Արտաքին գործերի նախարարություն	2.46%	3.38%	3.52%	4.18%	5.01%	4.00%	5.32%	4.54%	4.76%	5.92%	7.69%	9.50%	10.99%	13.04%

M1.2.5	Անցկացնել երկկողմ ընկերություններ այլ միջազգային բազմակողմ կազմակերպությունների հետ (ՄՀԿ, ՄԴՀ)՝ առկա խնդիրների արդյունավետ հասցեագրման և գործընթացների լավարկման նպատակով	Հայաստանի ապրանքային արտահանման մեջ երկրների կշիռը, որոնց հետ առկա են ազատ առևտրի համաձայնագրերը	Էկոնոմիկայի նախարարություն, Արտաքին գործերի նախարարություն	4.00%	4.01%	3.27%	3.48%	2.29%	2.14%	1.20%	0.82%	1.50%	1.80%	2.10%	2.60%	3.70%	4.80%
		Հայաստանի նպաստումը ԵԱՀԿ՝ Երկրներից ապրանքային ընդհանուր արտահանման աճին		0.09	0.05	0.05	-0.06	0.14	0.64	0.93	0.22	-0.36	-0.34	0.03	0.29	0.45	0.64
P1.3	Կանոնակարգերի և վարչարարության բարելավում	Կարգավորող և վարչական շրջանակի դյուրինության ցուցանիշի փոփոխություն		Կ/Չ									10%	20%	30%	40%	50%
		Արտահանման գործընթացի միջին տևողության փոփոխությունը		Կ/Չ								-5.0%	-10.0%	-15.0%	-20.0%	-25.0%	-30.0%
M1.3.1	Իրականացնել արտահանման գործընթացների մանրամասն պարբերական գնահատում՝ բացահայտելու և նվազեցնելու վարչարարական խոչընդոտները	Մաքսագերծման ժամանակահատվածի փոփոխությունը	Էկոնոմիկայի նախարարություն	Կ/Չ								-5.0%	-10.0%	-15.0%	-18.0%	-22.0%	-25.0%
M1.3.2	ՀՀ-ԵՄ գործընկերության խորացման համատեքստում մշակել և քանակցել Գործընկերության նոր օրակարգ փաստաթղթում արտաքին առևտրի ոլորտում Հայաստանի համար առավել բարենպաստ պայմաններ ներթափող առաջարկներ:	Դեպի ԵՄ երկրների ապրանքային արտահանման կշիռն ապրանքային ընդհանուր արտահանման մեջ	Արտաքին գործերի նախարարություն, Էկոնոմիկայի նախարարություն, Վարչապետի աշխատակազմ (Փոխվարչապետի գրասենյակ)	28.2%	28.3%	22.1%	16.8%	22.1%	14.4%	8.5%	3.2%	9.8%	12.1%	14.9%	17.1%	19.4%	21.3%

M1.3.3	Իրականացնել առանցքային ապրանքների արտադրության, պիտակավորման և արտահանման ավելի արդյունավետ վերահսկողություն համապարփակ համակարգի ներդրման միջոցով, որը ներառում է նշված գործընթացներում որակի անհրաժեշտ չափանիշներին ու կարգավորող պահանջներին համապատասխանության ապահովման ընթացակարգերը և թիզնա գործընթացները	Գոյություն ունեցող կամ նոր արտահանողների կողմից ԵՄ նրկրներ արտահանվող նոր ապրանքների քանակը (HS 6-նիշ):	Պետական եկամուտների կոմիտե, Էկոնոմիկայի նախարարություն	0	5	-1	0	5	4	4	4			21	22	23	25
		Դեպի ԵՄ նոր արտահանողների քանակը			2	-3	-2	2	4	3	2			4	5	6	8
M1.3.4	Ներդնել հետազոնելության միջոցներ, ինչպիսիք են յուրահատուկ նույնացուցիչները կամ QR կոդերը, որոնք կարող են թույլ տալ սպառողներին և կարգավորող մարմիններին հետևել յուրաքանչյուր միավոր ապրանքի ծագմանն ու արտադրության գործընթացին	QR կոդերով արտահանված ապրանքների մասնաբաժինն արտահանված ապրանքների ընդհանուր ծավալում	Պետական եկամուտների կոմիտե, Էկոնոմիկայի նախարարություն	Կ/2												15.0%	30.0%
		Հսկման և հետազոնելության ցուցանիշ (Համաշխարհային բանկ)			2.51					2.30		2.50		2.90		3.30	
M1.3.5	Ձևավորել զգայուն ապրանքների յուրահատուկ ընտրագրերը հաշվի առնող կարգավորման ավելի հուսալի շրջանակ և արտահանման հսկողության մեխանիզմներ՝ միտված ապրանքների կամ նրկակի նշանակության ապրանքների արտահանման թիզնա գործընթացների բարելավմանը՝ առաջնահերթ ուշադրություն դարձնելով համապատասխանությանը, թափանցիկությանը և համագործակցությանը	Կարգավորման հաստատման ժամանակի փոփոխություն (միջին ժամանակը, որը պահանջվում է զգայուն ապրանքների արտահանման անհրաժեշտ հաստատումներ ստանալու համար)	Պետական եկամուտների կոմիտե, Էկոնոմիկայի նախարարություն	Կ/2								15.00%	25.00%	35.00%	45.00%	65.00%	80.00%
M1.3.6	Ներդնել զգայուն ապրանքներին արտահանման ողջ գործընթացում հետևելու և հետազոնելու առաջադեմ տեխնոլոգիաներ ու ննթակատուցվածքներ, որոնք կրադրացնեն թափանցիկությունը և հաշվետվողականությունն ու ինտեգրված կլիներն տվյալ նրկրների հետ	Ջգայուն ապրանքների մասնաբաժինը, որոնք հնարավոր է հետևել	Պետական եկամուտների կոմիտե, Էկոնոմիկայի նախարարություն	Կ/2												5.0%	10.0%

M1.3.7	Աֆիլացման և անդամակցության սկզբունքով միանալ և համագործակցել առաջատար միջազգային ինստիտուտների և/կամ կազմակերպությունների հետ, որոնք ակտիվորեն ներգրավված են ընտրված առանցքային ապրանքների թվում առկա քվազի բորսայական ապրանքների հետ կապված գործունեության մեջ	Նոր անդամակցությունների քանակը	Էկոնոմիկայի նախարարություն	Կ/Չ								0	0	0	0	1	2
M1.3.8	Վերանայել «Առևտրաարդյունաբերական պալատների մասին» ՀՀ օրենքը՝ ծագման հավաստագրերի արժանահավատության և համապատասխանության շարունակական ապահովման նպատակով	«Առևտրաարդյունաբերական պալատների մասին» ՀՀ օրենքի թարմացված տարբերակի առկայություն	Էկոնոմիկայի նախարարություն	Կ/Չ										Առկա է	Առկա է	Առկա է	Առկա է
M1.3.9	Ձևավորել ծագման հավաստագրերի տրամադրման գործընթացի մշտադիտարկման համակարգ՝ դրա շարունակական բարելավման նպատակով	Ծագման հավաստագրերի մասով ստացված բողոքների տարբերությունը նախորդ տարվա նկատմամբ	Էկոնոմիկայի նախարարություն	Կ/Չ										-15%	-10%	-10%	-5%
Հիմնադրված 2	Ենթակառուցվածքների զարգացում և լոգիստիկ հասանելիության ապահովում	Լոգիստիկ արդյունավետության ինդեքս (Համաշխարհային բանկ)			2.61					2.50		2.7		2.8		3.0	
		Արտահանողների բավարարվածության ցուցանիշի փոփոխություն		Կ/Չ									15%	20%	30%	40%	50%
P2.1	Ենթակառուցվածքների զարգացում	Առևտրի և տրանսպորտային ենթակառուցվածքների որակ			2.48				2.6		2.65		2.8		3.1		3.5

M2.1.1	Մասնաձևեր հատակ նպատակներ և մշակել գործողությունների ծրագիր դեպի ծով ելք չունեցող զարգացող երկրների խմբին մասնակցելու համար՝ Հայաստանի առևտրի դյուրացման և լոգիստիկ խնդիրները լուծելու նպատակով	Հանդիպումների և քննարկումների հաճախելիության մակարդակը (Հանդիպումների և քննարկումների մասնաբաժինը, որոնց Հայաստանը չի մասնակցել)	Էկոնոմիկայի նախարարություն	Կ/Չ							30%	25%	20%	15%	
M2.1.2	Բարելավել տարանցիկ երթուղիներն ու ենթակառուցվածքները և բանակցել արդար ու առավել արդյունավետ տարանցման պայմաններ՝ նպաստելով արտահանման դյուրացմանը	Փոխադրումների դյուրացման ցուցանիշի փոփոխություն	Տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարություն	Կ/Չ									25%	40%	
M2.1.3	Ներգրավել միջազգային զարգացման բանկերի (multilateral development banks) ներդրումային նոր ծրագրեր՝ արդյունավետ, ապահով և կայուն տարանցիկ նոր ուղիների ստեղծման համար, որոնք կապահովեն կապը Հայաստանի թե՛ ներսում, թե՛ այլ երկրների հետ	Զարգացման բազմակողմ բանկերի կողմից ենթակառուցվածքների համար կատարված ներդրումների փոփոխություն	Տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարություն, Էկոնոմիկայի նախարարություն	Կ/Չ									10.0%	15.0%	
M2.1.4	Նախաձեռնել երկկողմ բանակցություններ և կնքել համաձայնագրեր Հայաստանի և Վրաստանի միջև տարանցման ծախսերի վերացման շուրջ:	Հայ արտահանողների նկատմամբ Վրաստանի կողմից կիրառվող արտահանման տարանցիկ ծախսերի փոփոխությունը	Էկոնոմիկայի նախարարություն, Տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարություն, Արտաքին գործերի նախարարություն	Կ/Չ					20.0%	10.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	
		Վրաստանի տարածքով մեկ կրնտեյների անցնելու ժամանակը	Էկոնոմիկայի նախարարություն	Կ/Չ					4	3	2	1	1	1	
M2.1.5	Նախաձեռնել երկկողմ բանակցություններ և կնքել համաձայնագրեր Հայաստանի և Թուրքիայի միջև՝ ապահովելու հայկական ապրանքների տարանցումը Թուրքիայի տարածքով՝ ապահովելու ԵՄ-Թուրքիա մաքսային միությանը հասանելիությունը	Թուրքիայի հետ տարանցիկ միջանցքի առկայություն	Արտաքին գործերի նախարարություն, Էկոնոմիկայի նախարարություն	Կ/Չ	Կ/Չ	Կ/Չ	Կ/Չ	Կ/Չ	Կ/Չ	Կ/Չ	Կ/Չ	Կ/Չ	Առկա է	Առկա է	Առկա է
		Թուրքիայի տարածքով ցամաքային եղանակով իրականացված ապրանքային արտահանման մասնաբաժինը ցամաքային եղանակով իրականացված ընդհանուր ապրանքային արտահանման մեջ (տ.կ.)		Կ/Չ							Կ/Չ	5.00	15.00	25.00	

M2.1.6	Նախաձեռնել երկկողմ բանակցություններ և կնքել համաձայնագրեր Հայաստանի և Իրանի միջև՝ ուղղված Իրանում վառելիքի գնի տարբերության վճարման պահանջի չեղարկմանը	Իրանի տարածքով ցամաքային եղանակով իրականացված ապրանքային արտահանման մասնաբաժինը ցամաքային եղանակով իրականացված ընդհանուր ապրանքային արտահանման մեջ (տ.կ.)	Էկոնոմիկայի նախարարություն, Արտաքին գործերի նախարարություն, Տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարություն	Կ/Չ	3	5	7	10	12	15
M2.1.7	Իրականացնել իրագործելիության ուսումնասիրություններ՝ ուղղված բազմապլանային առանցքային ապրանքների շուրջ արտահանմանն ուղղված արդյունաբերական գոտիների (արտահանման իրագործման գոտիների) ստեղծմանը	Իրականացված իրագործելիության ուսումնասիրությունների քանակը՝ ուղղված առաջնահերթ ապրանքների արտահանմանը միտված արդյունաբերական գոտիներին	Էկոնոմիկայի նախարարություն	Կ/Չ	2	1.5	1.5	2.5	3	3
		Ստեղծված արտահանմանը միտված արդյունաբերական գոտիների քանակը		Կ/Չ	0.50	2.00	3.50	6.00	9.00	12.00
M2.1.8	«Կարել քանակություններ միջազգային կազմակերպությունների հետ՝ խթանելու նրանց հիմնադրումը և գործունեությունը Հայաստանում, որը կրերի նրանց գործունեության շուրջ կենտրոնացած արտահանմանն ուղղված արդյունաբերական գոտիների ձևավորմանը	Արտահանմանը միտված արդյունաբերական գոտիներում գործող միջազգային կազմակերպությունների քանակը	Էկոնոմիկայի նախարարություն	Կ/Չ	0	0	1	2	4	6
		Արտահանմանը միտված արդյունաբերական գոտիներում գործող միջազգային կազմակերպությունների օտարերկրյա ուղղակի ներդրումների մասնաբաժինն ընդհանուր օտարերկրյա ուղղակի ներդրումներում		Կ/Չ	0.0%	0.0%	5.0%	15.0%	25.0%	40.0%
		Արտահանմանը միտված արդյունաբերական գոտիներում գործող միջազգային կազմակերպությունների հարկերի մասնաբաժինն ընդամենը հարկերում		Կ/Չ	0%	0%	1%	2%	4%	6%
M2.1.9	Արդյունաբերական գոտու օպերատորին ներկայացվող պահանջների համակարգի ստեղծում	«Արդյունաբերական գոտու օպերատոր» հավաստագրման համակարգի շահառու կազմակերպությունների քանակը (տես, խնդրում, Զբաղվածության ուղղվածություն)	Էկոնոմիկայի նախարարություն (Զբաղվածության ուղղվածության ծրագիր), Ֆինանսների նախարարություն	Կ/Չ			105	240	360	600

		«Արդյունաբերական գոտու օպերատոր» հավաստագրման համակարգի շահառու կազմակերպությունների հարկերի փոփոխությունը		¼/2										10.0%	20.0%	35.0%	50.0%
M2.1.I0	Հիմնել արտահանմանն ուղղված արդյունաբերական գոտիներ (արտահանման իրազեկման գոտիներ)՝ միջազգային և տեղական կազմակերպությունների հետ համատեղ	Միջազգային և տեղական կազմակերպություններ ներառող արտահանմանը միտված արդյունաբերական գոտիների ընդանկը	Էկոնոմիկայի նախարարություն (Ջրազվածության ռազմավարական ծրագիր)	¼/2										4	6	9	12
		¼/2										1	1	2	3		
		¼/2										5.0%	15.0%	25.0%	40.0%		
M2.1.I1	Քարտեզագրել առանցքային ապրանքների արտադրության մեջ ներգրավված տեղական խոշոր կազմակերպությունները	Առանցքային ապրանքներ արտադրող տեղական կազմակերպությունների՝ ամեն տարի թարմացվող ցանկի առկայություն	Էկոնոմիկայի նախարարություն	¼/2	¼/2	¼/2	¼/2	¼/2	¼/2	¼/2	¼/2	Առկա է	Առկա է	Առկա է	Առկա է	Առկա է	Առկա է
P.2.2	Բարձր ավելացված արժեք ունեցող ապրանքների արտահանման աջակցության ծրագիր	Առանցքային ապրանքների արտահանման կշիռն ընդհանուր ապրանքային արտահանման մեջ		36.1%	36.7%	38.0%	37.0%	38.8%	30.0%	24.7%		25.0%	26.5%	29.5%	33.0%	38.0%	45.0%
		Արտահանվող ապրանքների 1 միավորի արժեքը			2.15	2.11	1.51	1.96	3.28			3.00	3.24	3.48	3.72	3.96	4.20
		Տնտեսական բարդության ինդեքս (Տնտեսական բարդության առկա)		-0.42	-0.42	-0.31	-0.34	-0.52				-0.46	-0.40	-0.30	-0.15	0.01	0.24
M2.2.1	Վերանայել «Տնտեսության արդիականացման» ընթացիկ ծրագիրը՝ ներառելու տարբեր խթաններ և գործիքներ, որոնք ուղղված են խթաններում ներդրումները նորագույն տեխնոլոգիաներում և խթաններում նորարարության մշակույթը	Հերֆինդալ-Հիրշմանի ինդեքսը՝ հաշվարկված ըստ HS 6-նիշ խմբերի	Էկոնոմիկայի նախարարություն	1040	809	507	916	922	369	636		856	806	736	646	536	406
M2.2.2	Ապահովել էլեկտրոնային առևտրի և թվային շուկաների հարթակներին հայ արտադրողների հասանելիությունը	Էլեկտրոնային առևտրի հարթակների միջոցով արտահանման մասնաբաժնի ավելացում ընդհանուր ապրանքային արտահանման մեջ, տոկոսային կետ (հարցման արդյունքների հիման վրա)	Էկոնոմիկայի նախարարություն	¼/2										0.20	0.40	0.70	1.00
P2.3	Լոգիստիկ հասանելիություն շուկաներին	Ռուսաստանից բացի մյուս թիրախային շուկաներ ապրանքային արտահանման մասնաբաժինն ընդհանուր ապրանքային արտահանման մեջ		44.4%	46.1%	42.4%	41.4%	38.2%	34.5%	47.0%		54.35%	54.20%	56.20%	59.20%	61.90%	62.00%

M2.3.1	Տրամադրել մասնակի աջակցություն ընկերություններին՝ Հայաստանից դեպի առանցքային թիրախային շուկաներ օդային ճանապարհով բեռնափոխադրումներ իրականացնելու համար՝ արտահանման աճին նպաստելու և տրանսպորտային մատչելիության բարելավման նպատակով: Պահանջարկի աճին զուգահեռ պետության մասնաբաժինը կնվազի:	Բեռնափոխադրումային թռիչքների քանակը	Տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարություն	Կ/Չ									104	208	572	728
		Բեռնափոխադրումային թռիչքների ուղղությունների քանակը		Կ/Չ									2	4	6	9
		Պետական ֆինանսավորման մասնաբաժինը բեռնափոխադրումային թռիչքների ընդհանուր ֆինանսավորման մեջ		Կ/Չ									60%	50%	40%	30%
		Օդային ճանապարհով իրականացված ապրանքային արտահանման մասնաբաժինն ընդհանուր ապրանքային արտահանման մեջ (առանց ոսկու և ադամանդի, HS 2-նիշ մակարդակում)			6.8%	10.1%	7.1%	6.4%	16.9%	24.3%		26.0%	28.0%	30.0%	32.0%	34.0%
M2.3.2	Աջակցել թիրախային շուկաներում պահեստների, պահեստային հարերի ձևավորմանը մատակարարման պայմանագրերի կնքման միջոցով՝ արտահանման գործընթացն արդիականացնելու և արտահանման ղիվերսիֆիկացիան խթանելու համար	Մատակարարման պայմանագրերի կնքման միջոցով ձևավորված թիրախային շուկաներում պահեստների քանակը	Էկոնոմիկայի նախարարություն	Կ/Չ							0	0	0	0	1	2
		Թիրախային շուկաներում պահեստների շրջանառության և առաջնահերթ շուկաներ ընդհանուր ապրանքային արտահանման հարաբերությունը		Կ/Չ							0%	0%	0%	0%	5%	10%
M2.3.3	Իրականացնել իրագործելիության հետազոտություն Զվարթնոց և Շիրակ օդանավակայանների համար՝ Հայաստանը հիմնական շուկաների միջև բեռնափոխադրումների տարանցիկ հանգույց դարձնելու հնարավորության ուսումնասիրության ու համաշխարհային առևտրային լոգիստիկայում Հայաստանն առանցքային դերակատար դարձնելու պայմանների ստեղծման նպատակով	Իրագործելիության հետազոտությունների առկայություն	Տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարություն	Կ/Չ							Առկա է					
		Հայաստանում օդային ճանապարհով տարանցիկ արտահանման ծավալի և Հայաստանից օդային ճանապարհով ընդհանուր շրջանառության հարաբերությունը		Կ/Չ							0%	2%	6%	8%	10%	12%
M2.3.4	Մշակել դեպի ընտրված շուկաներ ծախսարդյունավետ և հուսալի լոգիստիկ ներթույններ՝ հաշվի առնելով այդ շուկաների համար ընտրված ապրանքների առանձնահատկությունները	1 կմ-ի՝ ըստ ուղղության կշռված միջին արժեքի փոփոխությունը	Էկոնոմիկայի նախարարություն	Կ/Չ							Կ/Չ	-5.0%	-4.0%	-3.0%	-2.5%	-2.0%
M2.3.5	Տրամադրել ԱՀԿ-ի պահանջներին համապատասխան աջակցություն արտահանման վտանգի օպերատորներին՝ ընտրված շուկաներում լոգիստիկ կենտրոններ (պահեստներ և տեղաբաշխման կենտրոններ), առևտրային տներ ձևավորելու համար՝ իրենք ընդունելով նրանց կողմից ներկայացված մանրամասն գործարար ծրագիրը:	Թիրախային շուկաներում վտանգի օպերատորների կողմից ստեղծված պահեստների քանակը	Ներդրումների աջակցման կենտրոն	Կ/Չ									1	2	3	4
		Ընտրված շուկաներում վտանգի օպերատորների կողմից ստեղծված առևտրի տների թիվը		Կ/Չ									1	2	2	3

M 2.3.6	Առաջարկել ԱՀԿ-ի պահանջներին համապատասխան աջակցություն՝ ընտրված շուկաներում առևտրի տներ ձևավորելու համար: Մասնավորապես, այս միջոցառումը ենթադրում է տրամադրել 30% սուբսիդավորում ընտրված շուկաներում առևտրի տների շահագործման առաջին տարվա ընթացքում գործառնական ծախսերը հոգալու համար՝ հիմնվելով մանրամասն մշակված գործարար ծրագրի վրա	Առևտրի տների միջոցով ապրանքների և ծառայությունների արտահանման մասնաբաժինը դեպի թիրախային շուկաներ ընդհանուր արտահանման մեջ	Էկոնոմիկայի նախարարություն	Կ/Չ														5%	10%
M2.3.7	Մշակել և իրականացնել ծրագիր՝ ուղղված Հայաստանի Հանրապետությանը պատկանող, արտասահմանում առկա պետական գույքի արդյունավետ օգտագործումը	Առնվազն երկու պայմանագրի կամ միջոցառման առկայություն	Էկոնոմիկայի նախարարություն	Կ/Չ										2.00	2.00	2.00	2.00	2.00	2.00
Հիմնայուն 3	Արտահանողների և նրանց կարողությունների զարգացում	Արտահանող ընկերությունների միջին աշխատավարձի աճի տեմպի և մասնավոր ընկերությունների միջին աշխատավարձերի աճի տեմպի հարաբերությունը			-5.4%	15.0%	-1.2%	-12.4%	-31.8%	-1.2%	-0.3%	0.1%	0.4%	0.5%	2.2%	2.6%	3.2%		
		Ապրանք արտահանող կազմակերպությունների քանակը	86	103	101	105	129	225	272	245	257	278	307	342	386	440			
P3.1	Առևտրային կարողությունների զարգացում	Արտահանման 1 միլիոն դրամը գերազանցող կազմակերպությունների մեկ աշխատողի հաշվով արտահանումը		2.87	2.22	2.03	1.54	1.50	2.86	6.25	5.0	3.0	3.2	3.4	3.6	3.8	4.1		
M3.1.1	Կենտրոնացված տարբերակով ապահովել ներկա և ապագա արտահանողների կարողությունների զարգացման ծրագրի իրականացումը	Կարողությունների զարգացման ծրագրերին մասնակցած արտահանման մասնագետների թիվը	Ներդրումների աջակցման կենտրոն	Կ/Չ										0	0	9	17	31	44
M3.1.2	Իրականացնել վերապատրաստման և կարողությունների զարգացման ծրագրեր արտահանողների համար՝ առևտրի հետ կապված կանոնակարգերի ու ընթացակարգային խոչընդոտների, ռիսկերի գնահատման, համապատասխանության լավագույն փորձի և առևտրի ֆինանսավորման վերաբերյալ	Վերապատրաստման և կարողությունների զարգացման ծրագրերի շահառու արտահանողների քանակը	Էկոնոմիկայի նախարարություն	Կ/Չ										92	171	309	440		

M3.1.3	Իրականացնել մենթորության ծրագրերը և համագործակցային հնարավորություններ՝ մոտիվացված արտահանողներին կապելու փորձառու մասնագետների ու ոլորտի փորձագետների հետ՝ խթանելով գիտելիքների փոխանակումը և համագործակցությունը	Մենթորների քանակը	Էկոնոմիկայի նախարարություն	Կ/Չ				0	77	110
M3.1.4	Մեկնարկել «Արտահանման ինկուբատոր» ծրագիր այն արտադրողների համար, որոնց տեղական վաճառքը գերազանցում է 300 միլիոն դրամը, բայց որոնք դեռևս չեն իրականացրել արտահանում, կամ որոնց արտահանման ծավալը 200 միլիոն դրամից պակաս է: Ծրագիրը ներառում է արտահանման հմտությունների ինտենսիվ դասընթաց արտադրող ընկերությունների ներկայացուցիչների համար, ինչպես նաև մենթորություն առաջատար ընկերությունների հետ փոխկապակցված արտահանման փորձառու մասնագետների կողմից: Այս մենթորները կօգնեն ծրագրի շահառուներին ուսումնասիրել արտահանման հնարավորություններն ընտրված շուկաներում և բարելավել իրենց արտահանման կարողությունները:	«Արտահանման ինկուբատոր» ծրագրի շահառու արտահանողների քանակը	Էկոնոմիկայի նախարարություն	Կ/Չ					10	20
		«Արտահանման ինկուբատոր» ծրագրի մասնակիցների տեղական ապրանքների արտահանման փոփոխությունը		Կ/Չ					10.0%	20.0%
M3.1.5	Տրամադրել ԱՀԿ պահանջներին համապատասխան գրանտ խոշոր արտահանողներին, որոնց արտահանման ծավալը գերազանցում է 1 մլրդ դրամը՝ արտահանման մասնագիտացված գործակալներ ներգրավելու համար: Այս գործակալները կօգնեն և կկառավարեն ընտրված շուկաներում առանցքային ապրանքների արտահանման ողջ գործընթացը	Ներգրավված գործակալների թիվը	Էկոնոմիկայի նախարարություն	Կ/Չ			31	51	77	110

M3.1.6	Աջակցել արտադրական սարքավորումների ձեռքբերմանը լիզինգային ծրագրի միջոցով՝ տրամադրելով ԱՀԿ պահանջներին համապատասխանող աջակցություն արտահանմանը միտված արդյունաբերական գոտիներում գործող կազմակերպությունների կողմից արդյունաբերական սարքավորումների ձեռքբերման լիզինգի տոկոսավճարի մինչև 75%-ի չափով, որտեղ սարքավորումների արժեքը պակաս է 2 մլրդ ՀՀ դրամից, իսկ լիզինգի մարման ժամկետը չի գերազանցում 5 տարին	Արտադրական սարքավորումների ձեռքբերման լիզինգային ծրագրի շահառուների քանակը	Էկոնոմիկայի նախարարություն (Ջրավաճառության ուղղակիության ծրագիր)	Կ/2									142	324	486	810
	Արտադրական սարքավորումների ձեռքբերման լիզինգային ծրագրի շահառու կազմակերպությունների հարկերի փոփոխությունը	Կ/2									5%	10%	17%	25%		
P.3.2	Նորարարության և որակյալ արտադրանքի զարգացման պետական նախաձեռնություն	Բարելավել արտահանող կազմակերպությունների՝ նախքան մաշվածության, տոկոսի և շահութահարկի նվազեցումը շահույթի (EBITDA) ցուցանիշը (տ.կ)	Կ/2							0	0	2	4	5	8	
		Հայաստանից արտահանված նոր ապրանքատեսակները (HS 6-նիշ)	11	43	-5	-7	53	265	53		62	76	95	123	167	
M3.2.1	Իրականացնել պետական ծրագիր՝ քարելավելու արտադրանքի որակը նոր հետազոտությունների, զարգացման և նորարարության (RD&I) նախաձեռնությունների միջոցով՝ ձևավորելով արտահանման հետ կապված նորարարական կենտրոններ, ինկուբատորներ և աջակցություններ՝ արտահանման ուղղված գործունեությամբ զբաղվող սթարթափներին և սթեյլափներին անհրաժեշտ ենթակառուցվածքներով, ռեսուրսներով և մենթորությամբ ապահովելու նպատակով	Արտահանման հետ կապված նորարարական կենտրոնների, ինկուբատորների և աջակցությունների թիվը	Էկոնոմիկայի նախարարություն	Կ/2											3	6
P.3.3	Առևտրի հետ կապված կրթական թաղաքականություն	Արտահանողների կարողությունների ցուցանիշի փոփոխություն		Կ/2							Կ/2	5.0%	10.0%	20.0%	30.0%	40.0%

M3.3.1	Նպաստել բարձրագույն կրթական ծրագրերի շրջանակներում արտահանման կատավարման նոր մոդուլների մշակմանն ու ներդրմանը՝ միջազգային լազագույն փորձի տեղայնացման միջոցով	Նոր բարձրագույն կրթական ծրագրերի քանակը	Կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարություն	Կ/Զ								1	3	5	6		
M3.3.2	Կիրառել խթաններ համալսարանների համար՝ համագործակցելու ոլորտի գործընկերների, առևտրային ասոցիացիաների և պետական գործակալությունների հետ՝ առաջարկելու փորձնակության, դաշտային նախագծերի ու հյուրընկալված դասախոսների կողմից դասախոսությունների հնարավորություններ, որոնք ուսանողներին տրամադրում են առևտրի փորձառության և դրա մարտահրավերների վերաբերյալ իրական, գործնական գիտելիքներ	Կնքված համագործակցության պայմանագրերի քանակը	Կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարություն	Կ/Զ								3	6	9	12	15	
		Փորձնակության և դաշտային նախագծերում ընդգրկված շահառու ուսանողների քանակը		Կ/Զ											1,080	1,635	
M3.3.3	Ձինել արտահանման բարձր ներուժ ունեցող ոլորտներում ներգրավված աշխատուժին ակտիվացնող հմտություններով՝ նրանց աշխատունակությունը բարձրացնելու համար	Կրթական ծրագրերին մասնակցած աշխատակիցների քանակը	Էկոնոմիկայի նախարարություն	Կ/Զ								0	0	1,290	2,658	6,843	11,278
M3.3.4	Բարեփոխել Հայաստանի մասնագիտական (նախնական մասնագիտական և միջին մասնագիտական) կրթության և ուսուցման (ՄԿՈՒ) համակարգը ՄԿՈՒ ուսումնական ծրագրերի վերանայման միջոցով՝ ընդգրկելու նորարար տեխնոլոգիաներն ու ոլորտին հատուկ հմտությունները՝ ներառելով ավելի գործնական ուսուցում և աշխատանքի վրա հիմնված ուսուցման հնարավորություններ՝ կապված միջազգային ընդհանուր գործունեության հետ	ՄԿՈՒ վերանայված ուսումնական ծրագրերի առկայություն	Կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարություն, Էկոնոմիկայի նախարարություն	Կ/Զ	Կ/Զ	Կ/Զ	Կ/Զ	Կ/Զ	Կ/Զ	Կ/Զ	Կ/Զ	Կ/Զ	Մոկա է	Մոկա է	Մոկա է	Մոկա է	
Հիմնադրված 4	Հոկաների և հաճախորդների ընդլայնում	Հերֆինդալ-Հիրշմանի ինդեքս՝ ըստ արտահանման շուկաների		1,128	1,217	1,330	1,322	1,265	2,314	2,463	2,752	1,853	1,501	1,241	1,025	877	727
		Առաջնահերթ շուկաներում նոր արտահանողների թիվը			19	-23	-27	-13	-16	-89	Կ/Զ	5	10	15	30	40	50
P4.1	Հուկայի ուսումնասիրության և շուկա մուտք գործելու ծրագիր	Ռուսաստանից բացի մյուս թիրախային շուկաներ ապրանքային արտահանման մասնաբաժինն ընդհանուր ապրանքային արտահանման մեջ		44.46%	46.07%	42.32%	41.43%	38.25%	33.43%	46.94%	69.06%	54.35%	54.20%	56.20%	59.20%	61.90%	62.00%

M4.1.1	Իրականացնել Արտահանման առավելության բարձրացման նախաձեռնություն՝ արտերկրում բիզնեսը-բիզնեսին (B2B) ցուցահանդեսների համակարգումը, կազմակերպումը և համաֆինանսավորումը ըստընդվելու նպատակով	Արտահանման առավելության բարձրացման նախաձեռնության շահառուների թվաքանակը	Էկոնոմիկայի նախարարություն	Կ/Չ	100	150	167	200	230	250
		Նոր ձևավորված բիզնես պայմանագրերի քանակը	Էկոնոմիկայի նախարարություն	Կ/Չ	15	30	50	80	115	150
M4.1.2	Խթանել ԱՊՀ-ից և ԵԱՀԲ-ից բացի ընտրված արտահանման շուկաների մասին շուկայական հետազոտությունների ձեռքբերումը (մատակարարման շղթա, գործընկեր երկրների ներկայացուցիչներ, շուկայի առանձնահատկություններ, առևտրի կանոնակարգեր, արտադրանքի քտությւոներ և կարիքներ) միջազգային հետազոտական ընկերություններին դրանց արտապատվիրման միջոցով՝ առաջարկելով շուկայական հետազոտության արժեքի հետվճարի (cashback) խթան՝ 30% անհատական շուկայական հետազոտությունների և 50% օմնիբրուա շուկայական հետազոտությունների դեպքում	Գնված հետազոտությունների քանակը	Էկոնոմիկայի նախարարություն	Կ/Չ	3	5	8	12	15	20
		Մեկ շահառուի հաշվով գնված հետազոտությունների քանակը		Կ/Չ	1.1	1.2	1.4	1.4	1.6	1.7
M4.1.3	Ձևավորել խթաններ ընտրված շուկաներում արդեն իսկ վաճառքներ իրականացնող տեղական արտահանողների համար՝ խրախուսելով նրանց սկսել արտահանել նաև առանցքային ապրանքներ այս շուկաներ՝ հիմնվելով ապրանքի տարածության (product space) սկզբունքի վրա	Առանցքային ապրանքների արտահանման մասնաբաժինը դեպի արտահանման ընտրված շուկաներ ընդհանուր ապրանքային արտահանման մեջ	Էկոնոմիկայի նախարարություն	Կ/Չ					38%	45%
M4.1.4	Տրամադրել ֆինանսական աջակցություն փոխադարձ այցելությունների համար՝ թիրախային շուկաներում հավանական գործընկեր երկրների ներկայացուցիչների հետ հարաբերությունների զարգացման և ամրապնդման համար՝ համաֆինանսավորելով այցելության ծախսերի մինչև 40%-ը	Այցելությունների քանակը	Էկոնոմիկայի նախարարություն	Կ/Չ	13	28	46	68	87	110
		Այցելություններին մասնակցող կազմակերպությունների թիվը		Կ/Չ	26	56	92	137	174	220

M4.1.4	Ուսումնասիրել և տրամադրել առանցքային ապրանքներին վերաբերող միջազգային ցուցանիշների ամբողջական ցուցակ	Ցուցակի առկայություն և թարմացում (տարեկան)	Էկոնոմիկայի նախարարություն	Կ/Չ	Կ/Չ	Կ/Չ	Կ/Չ	Կ/Չ	Կ/Չ	Կ/Չ	Կ/Չ	Կ/Չ	Մոկա է	Մոկա է	Մոկա է	Մոկա է	Մոկա է	Մոկա է
M4.1.5	Ապահովել ԱՀԿ պահանջներին համապատասխան ֆինանսավորում ներկայացված գնակից ընտրված միջազգային ցուցանիշների մասնակցության ծավալների 30%-ի (ամկա շուկաների դեպքում) ու 50%-ի (սոր շուկաների դեպքում) չափով և թիրախային շուկաներում հավանական գործընկեր ընկերությունների հետ կնքված պայմանագրերի համար 10 տոկոսային կետով ավելացման հնարավորությամբ, եթե պայմանագրի արժեքը կազմում է նախորդ տարվա արտահանման ծավալի աննկազն 10%-ը (յուրաքանչյուր հաջորդ պայմանագրի համար լրացուցիչ 2 տոկոսային կետով ավելացման հնարավորությամբ, եթե պայմանագրի արժեքը կազմում է նախորդ տարվա արտահանման ծավալի աննկազն 5%-ը)	Ընտրված միջազգային ցուցանիշների մասնակցության արդյունքում կնքված պայմանագրերի թիվը	Էկոնոմիկայի նախարարություն	Կ/Չ											18	62	124	220
		Շահառուի արտահանման արժեքի փոփոխություն մեկ կնքված պայմանագրի հաշվով		Կ/Չ											N/A	15.0%	30.0%	40.0%
M4.1.7	Ապահովել առաջատար միջազգային հետազոտական հաստատությունների տեղեկատվությանը, զեկոյցներին և տվյալներին մշտական հասանելիություն, որոնք վերլուծում են շուկայի միտումներն ու առանցքային ապրանքների ապագա ակնկալիքները	Թողարկված/հրապարակված հաշվետվությունների քանակը	Էկոնոմիկայի նախարարություն	Կ/Չ									0	0	0	0	5	10

M4.1.8	Կազմակերպել, հյուրընկալել նշված քվադի բորսայական ապրանքների վերաբերյալ միջոցառումներ, կոնֆերանսներ և աշխատանքային հանդիպումներ Հայաստանում՝ նպատակ ունենալով Հայաստանը դարձնել այդ ապրանքների առանցքային կենտրոն՝ օգտագործելով առաջխաղացման ու կապերի հաստատման հնարավորությունները	Կազմակերպված և հյուրընկալված միջոցառումների, կոնֆերանսների և աշխատանքային հանդիպումների քանակը	Էկոնոմիկայի նախարարություն	Կ/Չ							0	0	0	0	1	2
P4.2	Ազգային բրենդների ստեղծում	Անհոլտ-Իփսոսի ազգային բրենդի ինդեքս		Կ/Չ												
		Ազգային բրենդային առևտուր (ruon Bloom Consulting-ի)		135		140					140		140		135	130
M4.2.1	Բանակցել Իփսոս՝ շուկայի հետազոտական և խորհրդատվական համաշխարհային ընկերության հետ՝ Հայաստանը ներառելու Անհոլտ-Իփսոսի Ազգային բրենդի ինդեքսի համատեքստում	Անհոլտ-Իփսոսի ազգային բրենդի ինդեքսի առկայությունը	Էկոնոմիկայի նախարարություն	Կ/Չ							Կ/Չ	Կ/Չ	Առկա է	Առկա է	Առկա է	Առկա է
M4.2.2	Մշակել Ազգային բրենդի նոր ծրագիր՝ ուղղված արտահանողների միջազգային շուկաներում հայկական ապրանքների և ծառայությունների միասնական ու գրավիչ ինքնություն խթանելու միջոցով աջակցելուն	Բրենդի ռազմավարական ծրագրի առկայություն	Էկոնոմիկայի նախարարություն	Կ/Չ	Կ/Չ	Կ/Չ	Կ/Չ	Կ/Չ	Կ/Չ	Կ/Չ	Կ/Չ	Կ/Չ	Կ/Չ	Առկա է	Առկա է	Առկա է
M4.2.3	Իրականացնել համապարփակ թվային մարքեթինգային արշավներ, որոնք ներառում են որոնողական համակարգերի օպտիմալացում (SEO), սոցիալական մեդիա մարքեթինգ, էլ. փոստ և բովանդակության մարքեթինգ՝ հաճախորդներին ու գործընկերներին ընտրված շուկաներում արդյունավետ կերպով ներգրավելու համար՝ կենտրոնանալով լեզվական, մշակութային և սովորության թաղադրիչների վրա	Հասանելիության չափումների (reach metrics) փոփոխությունը (օրինակ՝ վեբ կայքի օգտագործողների քանակը (website traffic), սոցիալական մեդիայի ներգրավվածություն)	Էկոնոմիկայի նախարարություն	Կ/Չ									10.0%	20.0%	40.0%	50.0%
		Ներգրավվածության չափումների (engagement metrics) փոփոխությունը (օրինակ՝ վեբ կայքի օգտագործողների քանակը (website traffic), սոցիալական մեդիայի ներգրավվածություն)		Կ/Չ									10.0%	20.0%	30.0%	40.0%

M4.2.4	Ձևավորել հատուկ ձեռնարկություններ պետություն-մասնավոր գործընկերության մոդելի հիման վրա՝ հովանոցային բրենդներ (օրինակ՝ հայկական կոնյակի) ստեղծելու և միջազգային շուկաներում դրանց առաջնադասման համար՝ պահպանելով որակի միասնական չափանիշներն ու տարբերակումը, ինչպես նաև պահպանելով ԱՀԿ պահանջները:	Գործարկված պետական-մասնավոր նախաձեռնությունների թիվը	Էկոնոմիկայի նախարարություն	Կ/2												2	4
		Հովանոցային բրենդի ներքո գործող արտահանողների բավարարվածության ցուցանիշի փոփոխությունը		Կ/2												30.0%	50.0%
		Հովանոցային բրենդների ներքո գործող արտահանողների HS 6-նիշերով արտահանման մասնաբաժնի փոփոխությունն ընտրված ապրանքային խմբերի ապրանքային ընդհանուր արտահանման մեջ (տոկոսային կետ)		Կ/2												1.5	2.5
Հիմնադրոն 5	Արտահանման խթանում և ֆինանսավորում	Տեղական արտահանման աճի (դրամական արտահայտությամբ) և արտահանման խթանման ծախսերի հարաբերություն								1.405835544			0.22	0.41	1.39	2.34	6.65
P.5.1	Արտահանման խթանման պետական մեխանիզմ	Տեղական արտահանման աճի և ընդհանուր աղմինխտրատիվ ծախսերի հարաբերության աճը		Կ/2								0.0%	5.0%	10.0%	5.0%	5.0%	5.0%
M5.1.1	«Ներդրումների աջակցման կենտրոն» հիմնադրամին տրամադրել համապարփակ օժանդակություն, ռեսուրսներ՝ իրականացնելու գործողությունների ծրագրով վերապահված արտահանման խթանման միջոցառումներ	Աջակցություն ստացած արտահանողների թիվը	Էկոնոմիկայի նախարարություն	Կ/2									61	120	174	242	
		Արտահանողների բավարարվածության ցուցանիշի փոփոխությունը		Կ/2									20%	30%	40%	50%	
P5.2	Արտահանման ֆինանսավորում և ապահովագրություն	Վարկային և ապահովագրական շահառու արտահանողների թիվը		Կ/2								26	56	92	137	193	264
M5.2.1	Ներդրնել արտահանման վարկերի ապահովագրության ընդլայնված պետական նախագիծ, որը կապահովի միջազգային առևտրի հետ կապված տարաբնույթ ռիսկերի ավելի ամբողջական ծածկույթ՝ ներառյալ չվճարման ռեպերը և քաղաքական ռիսկերը	Արտահանման ապահովագրական պորտֆելի և ընդհանուր արտահանման հարաբերությունը	Հայաստանի արտահանման ապահովագրական գործակալություն	Կ/2									0.5%	1.0%	2.0%	3.0%	

M5.2.2	Ներդրնել արտահանման ֆինանսավորման պետական նոր ծրագիր, որը կտրամադրի համապատասխան ֆինանսական լուծումներ՝ հասցեագրելու արտահանողների հատուկ կարիքները, ինչպիսիք են կապիտալ ծախսերի ֆինանսավորումը, շրջանառու միջոցների համալրման փոխառությունները և առևտրի ֆինանսավորման մեխանիզմները	Տրամադրված ֆինանսավորման և տեղական ապրանքային արտահանման հարաբերությունը	Էկոնոմիկայի նախարարություն	Կ/Չ			0.5%	1.0%	1.5%	2.0%
M5.2.3	Տրամադրել ֆինանսական աջակցություն խոշոր արտահանման ծավալ ունեցող այն ընկերություններին, որոնք կունենան ինտենսիվ արտահանման ծավալի աճի տեմպ՝ նախորդ տարիների համեմատությամբ: Այս ֆինանսական օգնությունը ներառում է ԱՀԿ պահանջներին համապատասխանող ֆինանսական աջակցություն, որը բանկը տրամադրում է այն արտահանողներին, որոնք կնքել են արտահանման պայմանագրեր 3-6 ամիս տարածամեկուս վճարման պայմանով:	Տրամադրված ֆինանսավորման և տեղական ապրանքային արտահանման հարաբերությունը	Էկոնոմիկայի նախարարություն	Կ/Չ			0.3%	0.5%	0.8%	1.2%
M5.2.4	Տրամադրել ֆինանսական աջակցություն առևտրի ֆինանսավորման վարկերի համար՝ խթանելու մասնագիտական առևտրի տների ստեղծումը, որոնք ուղղված են հատուկ նպատակային ապրանքների արտահանմանը դեպի թիրախային շուկաներ՝ առաջարկելով ԱՀԿ-ի պահանջներին համապատասխան աջակցություն՝ նպատակ ունենալով ֆինանսավորել բանկի կողմից առաջարկվող տոկոսագումարի մինչև 75%-ը, եթե վարկի արժեքը չի գերազանցում 2 մլրդ ՀՀ դրամը, իսկ աուքսիդավորման ժամկետը չի գերազանցում 2 տարին	Առևտրի ֆինանսավորման վարկերի միջոցով հիմնված առևտրի տների քանակը	Էկոնոմիկայի նախարարություն	Կ/Չ					1	2
		Հայաստանից առևտրային տներ ունեցող երկրներ ապրանքային արտահանման փոփոխություն, %		Կ/Չ					Կ/Չ	13.0%

M5.2.5	Մասնակի սուբսիդավորել տեղական արտահանողներին առևտրային վարկերի տոկոսավճարները մինչև 50%, ինչպես նաև արժույթային ռիսկը մեղմելու համար ֆինանսական հեջավորման ծախսերում	Հաշվետու ժամանակաշրջանում ֆինանսական հեջավորում օգտագործած ներքին արտահանողների թիվը	Էկոնոմիկայի նախարարություն, Կենտրոնական բանկ	Կ/Չ									9	21	35	48
		Տեղական արտահանողների կողմից ֆինանսական հեջավորման գործարքների ընդհանուր ծավալի փոփոխությունը		Կ/Չ									Կ/Չ	5.0%	7.0%	10.0%
P.5.3	Հայաստանի առևտրական ներկայացուցչություն	Հայաստանից դեպի առևտրային կցորդներ ունեցող նրկրներ արտահանման աճի և ընդհանուր արտահանման աճի հարաբերությունը		Կ/Չ							2.0%	4.0%	7.0%	10.0%	15.0%	20.0%
M5.3.1	Թարմացնել Առևտրական ներկայացուցիչների կանոնադրությունը՝ ընդգծելով նաև այս ծառայության արտապատվիրման հնարավորությունը	Նոր թարմացված կանոնադրության առկայությունը	Էկոնոմիկայի նախարարություն, Արտաքին գործերի նախարարություն	Կ/Չ	Կ/Չ	Կ/Չ	Կ/Չ	Կ/Չ	Կ/Չ	Կ/Չ	Կ/Չ	Առկա է	Առկա է	Առկա է	Առկա է	Առկա է
		Առաջնահերթ շուկաներում նոր կցորդների թիվը		Կ/Չ							0	2	6	8	11	15
		Առևտրային կցորդների կողմից ստեղծված կապերի քանակը		Կ/Չ							0	0	31	51	77	110
M5.3.2	Ներգրավել և վերապատրաստել ակտիվորքախայերի՝ Հայաստանի առևտրային շահերի դեսպանների գործառույթներ իրականացնելու համար	Առևտրային պատվավոր կցորդների թիվն առաջնահերթ շուկաներում	Էկոնոմիկայի նախարարություն, Արտաքին գործերի նախարարություն	Կ/Չ									4	6	7	8
		Ակտիվորքախ պատվավոր առևտրային կցորդների կողմից ստեղծված կապերի քանակը		Կ/Չ									46	68	97	132

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎԱՐՉԱՊԵՏԻ ԱՇԽԱՏԱԿԱԶՄԻ
ՂԵԿԱՎԱՐԻ ՏԵՂԱԿԱԼ

Ա. ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ